

Valódi eredeti Serail-Pasta, tapasztalászerűleg legha-

Valódi eredeti Serail-bőr-ifjító-tej, keleti mosdó-

Valódi Serail-hajnövesztőszersz., Ezen világhírű balzsam

Valódi Serail-fejkorpa-szesz, az egyetlen aser, mely

Valódi keleti szakállnövesztő-kenőcs, még fiatal

Valódi keleti haj- és szakáll-festőszersz., barna és

Pasta Miracula, indiai növényzatrakból készült fehér ártal-

REISS B. urnál Budapesten, király-utca 46. szám, I. emelet,

Ková minden megrendelésre intézendők, melyek pontosan és lelkiismer-

ALBACH S. J. A hitát órái. Elmékedések

TÁRKÁNYI Béla. Ártatlanok öröme. Katholikus imakönyvecske

TÁRKÁNYI Béla. Vesércsillag az údv-nyerésére.

TÁRKÁNYI Béla. Vesércsillag az údv-nyerésére.

TÁRKÁNYI Béla. Vesércsillag az údv-nyerésére.

TÁRKÁNYI Béla. Vesércsillag az údv-nyerésére.

TÁRKÁNYI Béla. Vesércsillag az údv-nyerésére.

TÁRKÁNYI Béla. Vesércsillag az údv-nyerésére.

TÁRKÁNYI Béla. Vesércsillag az údv-nyerésére.

TÁRKÁNYI Béla. Vesércsillag az údv-nyerésére.

TÁRKÁNYI Béla. Vesércsillag az údv-nyerésére.

TÁRKÁNYI Béla. Vesércsillag az údv-nyerésére.

WEBER HENRIK könyvkereskedésében Budapest, hatvani-utca 6. sz. legújabbán megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: Harmincz évi tapasztalat a vizgyógyászat terén dióhéjban, orvosok és művelt olvasók számára

PÉNZ 6-os kamatra földbirtokok, uradalmak, és bérházakra, ugyazintén községi kölcsönök egész Ausztria-Magyarorszag és Erdély számára, bármely országban, 64 féléves részletekben visszafizetésre folyókat kaphatók a hatós. egged. leszámitoló és leszámitolást közve-títő iroda által Bécsben, Stadt, Schottenhof, 12. Stiege, Thür 8. Levelek bérmentve és német nyelven kéretnek intéztni. 2095

A FRANKLIN-TÁRSULAT nagy. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelent és kapható:

Az osztrák-magyar birodalom hadseregnek szervezete.

A m. kir. honvédelmi miniszter által 30119/I E és 1875. számú rendelettel elfogadott

tan- és kézikönyv.

Sztráva Miklós, m. kir. honv. százados és tanár a m. kir. honv. Ludovica-akadémiában.

Első füzet: Közös hadsereg. Második füzet: Honvédség.

Ára a két füzetnek 4 frt.

VEZÉRCSILLAGOK vagyis

velős mondatok és költői gondolatok honi és külföldi remekírók műveiből.

Második bővített kiadás. Ára diszkrétan 3 frt.

Férfi- és fiukalapok, nemz. és szalmából; díszített

hölgy- és leány-kalapok, valamint minden egyéb férfi-divatcikk

Kron S. és fiánál, Budapest, Dorottya-utca 4-dik szám.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK

28. szám. — 1876. Budapest, július 9. XXIII. évfolyam.

Varrott vászonlábttyük urak számára 12 pár 4.50.

Szövött izzadságot felvevő lábttyük

Egészségi Duxi-íngek a legbiztosabb és legkellemesebb viselés a testre nézve, különösen

Finomabb féléket szintén tartam.

UNGER F. V. FIA, Deák Ferencz-utca 5-ik sz.

Teljes tartalom árkönyveinkkel levélbeli kérelemre bérmentve küldetnek.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK

28. szám. — 1876. Budapest, július 9. XXIII. évfolyam.

AZ ÚJ KÖZÖS HADÜGYÉR. HADÜGYÉVEL mi magyarok, egy pár

ispotás század óta, (t. i. a melyeket nemzetünk, az adomabeli baka fölfo-

gása szerint, életevei közé nem számíthat) — a hadügyvel mi kegyetlen dilemmában

gyunk; — körülbelül olyatén önkínzó daczban, mint a makranczos gyermek, ki

épen azon tálból nemakar enni, mely legkedvesebb innyez falatait tartalmazza.

Csak hogy a mi dilemmánk annyiban komolyabb s kegyetlenebb, mert nem-akarásunkat

épen nem valamely kicsinyes szeszély, hanem bizony meglehetősen alapos, jogos

kifogás okozza. A dicsekvéstől, a fölfuvalkodottságtól

nagyon rég elszoktunk, szinte a másik szélsőségbe, az önértet csaknem teljes

megfogyatkozásába estünk. Örülünk, hogy élünk, sőt talán már annak se örülünk...

legalább úgy látszik, nem bánánk már, ha minket, kiket sasok, oroszlánok nem

birtak elpusztítani, a költő szerint végre a t...-ék (Miletics gárdája) ennének

meg... Azért egyáltalán nem félhetünk a szerénytelenség vádjától, ha arra hivat-

kozunk, hogy bármi rossz gazdák, szegény pénztudósok s ügyefogyott nemzetgazdák

szok vagyunk, de még idáig mindig nem adtunk okot arra, hogy a világ megváltoz-

tassa abbéli véleményét, mely szerint mi volnánk e föld kerekén az a nép, mely

egyesen s par excellence katonának, még pedig huszárnak születik, elannyira,

hogy a bakaság nálunk csak büntetés, az ujkori hadviselés természetéből folyó kény-

szerűség, mert az egész nemzetet ma is egy szálíg lóra lehetne ültetni, mint haj-

dan, a honfoglalás dicső korszakában, a mikor egy jó századig Európa homlokán

tomboltak őseink, holott akkor lélekszámunk aránylag még kevesebb volt Európá

nagyobb nemzetieiből képest, de fölünyünk e harezban az tette döntővé, hogy fa-

junk bár kis számú, de egész egyeteme egy lovascsapat volt, melynek ellenébe

se nyugot, se kelet hasonlót állítani nem tudott...

Angliának vannak kitanult lovászai, de azon látványnak, hogy 6—7 éves me-

zitlábás gyerekek, csikós bojtár minőség-

ben, egész méneseket hajszolnak s lovardába illő műveleteket hajtanak végre e látványnak mását sehol másutt, még a mesterséges sport hazájában sem találhatjuk föl...

Igen, de hát kinek legyen kedve a „gyöngyöltre erőtette” — illetőleg — dicsőség nélkül?

Itt van a nagy bökkenő, a rettenetes dilemma szomorú indoka. (Sic vos non vobis mellificatis apes. Sic vos non vobis fertis aratra...)

A magyar ember, ha a közös hadsereg hierarchijában a legmagas polczra ver-gődik is, ha Napoleonok fölött nyerne is

GRÓF BYLANDT-REMH ARTHUR, közös hadügyér.

A Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelentek és minden könyv-

árusnál kaphatók következő

KATHOLIKUS IMAKÖNYVEK.

ALBACH S. J. A hitát órái. Elmékedések Isten, erény és az örökké valóság felett.

Fordította Toldy László, Esztergom főme-gyei áldor. (16-rét, 319 lap.) Bőrbe kötve aranyvágással 2 frt. Francia bőrbe kötve kapocsal 3 frt.

GYÖRFFY Iván. Kis menyel manna. Második kiad. (16-rét, 128 l.) Kötve 25 kr.

GYÖRFFY Iván. Menyel manna. Katholikus ima- és énekkönyv tanuló ifjak és éltes-bek számára. 2-ik kiadás. (16-rét, 256 lap.) Kötve 50 kr.

HUNGARI A. Isten temploma. Imakönyv minden rendű és állapotú keresztény kato-likusok számára. Zsebkiadás. Egy acél-metszettel. (16-rét, 544 l.) Bőrbe kötve arany-vágással 2 frt. Francia bőrbe kötve kapocsal 3 frt. Kék v. vörös bársonyba kötve, ezüst kerettel és kapocsal 6 frt.

TÁRKÁNYI Béla. Új rózsákert. Imádsá-gos és énekes könyv katolikus keresztény hívek használatára. (VIII, 440 lap, 8-rét) színezett címlappal és címképpel. Bőrbe kötve aranyvágással 3 frt. Francia bőrbe kötve, kapocsal 4 frt. Ugyanaz zsebkiadás, (464 lap), bőrbe kötve, aranyvágással 2 frt. Francia bőrbe kötve kapocsal 3 frt. Kék vagy vörös bársonyba kötve, ezüst kerettel és kapocsal 8 frt.

TÁRKÁNYI Béla. Nagybőjti kalauz. Kris-tus kinszenvedésének és halálának negy-vennapi megszentelésére a nagyheti ájta-tossággal együtt. Négy acélmetszettel. (VIII, 412 l., kis 8-rét.) Bőrbe kötve, arany-vágással 2 frt 20 kr. Francia bőrbe kötve kapoc. 5 frt — kr.

TÁRKÁNYI Béla. Ártatlanok öröme. Katholikus imakönyvecske kis gyermekek szá-mára. Sok képpel. (16-rét, 62 l.) K. 20 kr.

TÁRKÁNYI Béla. Vesércsillag az údv-nyerésére. Imakönyv a kath. nőnem hasz-nálatára. Kis (6-rét, 452 lap.) Öt acélmetszettel, híres műrekek után a külföld legjelebb művészei által metszve. Bőrbe kötve, aranyvágással 3 frt 50 kr. Francia bőrbe kötve kapocsal 5 frt — kr. Ugyanaz zsebkiadás, két acélmetszettel (394 l., 16-rét.) Bőrbe kötve, aranyvágással 2 frt — kr. Francia bőrbe kötve kapocsal 3 frt — kr. Kék v. vörös bársonyba kötve 8 frt — kr.

TÁRKÁNYI Béla. Vesércsillag az údv-nyerésére. Kathol. imádságos és énekes könyv. Négy acélmetszettel. (8-rét, 480 l.) Bőrbe kötve, aranyvágással 3 frt. Ugyanaz: zsebkiadás, (32-rét, 544 lap.) Bőrbe kötve aranyvágással 2 frt 50 kr. Francia bőrbe kötve, ka-pocsal 4 frt.

TÁRKÁNYI Béla. A hajadonok érangyala. katolikus imakönyv. (272 lap, kis 8-rét.) Velinpapíron 5 képpel. Francia bőrbe kötve kapocsal 5 frt — kr. Kék v. vörös bársonyba kötve, ezüst kerettel és kapocsal 8 frt — kr. Ugyanaz: zsebkiadás, 352 lap, 32-rét. Bőrbe kötve arany-vágással 2 frt 50 kr. Francia bőrbe kötve kapoc. 4 frt — kr.

TÁRKÁNYI Béla. Ifjuság kalauz az örök életre. Katholikus imakönyv énekekkel és zsoltárokkal. (16-rét, 312 lap.) Vásonba kötve aranyvágással 80 kr.

PILEPSIE (nehézkör) levél után gyó-píttatik dr. KILLISCH, különleges orvos által Né-metországban, Drezda mellett (Szász-országban). Már 3000-nél többben sikeres gyógyítke-szettek. 1110

Dr. Lengil Fr. NYIRBALZSAMA.

Már magában a növényi nedv, mely a nyírból, ha annak tör-szese fürnk, kifolyik, ember-emlékezet óta mint a legköl-tőbb szépiítő-eszter ismeretes; ha még e nedv a föltálató utat-lás szerint vagy uton balsam-má készítették, majdnem csodás hatással működik.

Ha például assal az arca vagy egyéb bőr-részek este be-kenetnek, már a következő reggelén alig észre vehető pikkelyek válnak el a bőr-től, s az ezáltal vakítottan fe-hérré és gyöngédé tetetik. Ezen balsam elsimítja az arcon támadt ráncokat és bőrimó-helyeket, és annak ifjú arc-zsint ad; a bőrnök fehérségét, gyöngédéjét, frissességét kölcsönöz; sepiítő, májfoltokat, anyajegyet, az orr vörösségét, bor-attakát és a bőr egyéb tisztálanságait a leg rövidebb idő alatt eltávolítja. Egy korcs ára, használati utasítással együtt 1 frt 50 kr., postán küldve 10 krral több. 1788-80

JAIC Marian P. Sammlung katholischer Kirchensagen mit einem Anhang von salbungsvollen Früh-, Abend-, Mess-, Beicht- und Kommunion-Gebeten (8. 576 Seiten.) Geb. in Leder mit Goldschnitt 1 fl. 40 kr.

PELTZMANN Gregor P. Geistlicher Weg-weiser zur Beförderung der christ-katholi-schen Kirchen und Hausandacht für alle Stände. Mit sechs Stahlstichen. (592 Seiten. 8.) Gebunden in Leder mit Goldschnitt 1 fl. 80 kr.

PELTZMANN Gregor P. Marianischer Blumenkranz zur Beförderung der Ver-ehrung Mariä. Mit sechs Stahlstichen. (476 Seiten. 8.) Gebund. in Leder mit Gold-schnitt 1 fl. 80 kr.

csatákat, a dicsőség melyet arat, nem a magyar nemzet dicsősége, mert személyisége voltaképp meg van hamisítva a történelemben, mely azt mondja róla, hogy „N. N. osztrák hadvezér” — holott ő voltaképp magyar, s mint ilyen, ha igaz, minden fajtájú németnek legfőbb-tesebb ellentéte.

Seszerint a dilemma az volt eddig, hogy vagy nemzetiségéről kelle lemondania, há katoná akart lenni, vagy ha erről nem, akkor katonai, netalán vezéri hivatásának hajlamait kelle leküzdenie és valamely zugmegye ülésének vagy épen a „csöndes” (ferbli) zöld asztalának szórakoztató morajában kelle temetőt keresnie a lelkéből fölsíró öntudatnak, mely untalan sugdossa fülébe, ha valahol megriad a harszi kürt s megperdül a dob: „est deus in nobis!”

A minék fényes bizonyága, hogy mikor nem rég, ama bizonyos csodás mesés napokban, egyszerre megnyílt a pálya a tisztán „magyar” katonai dicsőségnek: — egyszerre tucat száma termett a vezéri lángelme, mely számmak egy harmada elég leende arra, hogy a később Solferinót s Sadowát ne a francia s porosz, de az osztrák, illetőleg magyar írja föl oda, „hol legdicsőbb napjai följegyezve vannak.”

No de lát már ez így van mai napig s ez a dilemma az oka, hogy a mi ama felsőbb régiókban történik, melyet közös hadseregbeli hierarchiának szoktunk nevezni, az legfőbb szörnyűség, hogy a magyar ember a bekövetkezett eseménynek — „örüljön-e, busuljon-e, nem tudja.”

A nemzeti becs- és dicsőség hurját teljesen vagy csak félig érintik e változások és fejlemények... és legfőbb az a kérdés merül föl, hogy általán politikai, pénzügyi vagy egyéb szempontból mennyiben lesz a végbement fordultnak hazánkra nézve is üdvös vagy káros visszahatása?

Mert már e tekintetben a hadügy épen oly fontos reánk, mint azon tulsó félre nézve, melynek az a szerencséje, hogy a dicsőségnek ő az egyedüli — illetőleg eddig elö kizárólagos, mostanság azonban már csak jóval nagyobb osztályosa.

A mennyiben, ha szabatosak akarunk lenni az igazság kifejezésében, valami nem épen csekély s nem teljesen lényegtelen változást e részben is hozott létre azon új közjogi alap, a 67-ik év, mely Ausztria-Magyarország sími iker élettörténetében „századoknak szolgál mesgyeül.”

Igen, mert most már legalább annyit elértünk, hogy ez a nagy lapja a földabrosznak, melyen élünk, többé nem csupán osztrák név alatt szerkesztetik, hanem már ezentul meg van nevezve rajta a magyar is mint főmunkatárs; — és így a világ, ha akarja, tudomásul veheti olykor, hogy nem mind osztráknémet az, a mi itt fénylik, és szabadságában áll, vagy mind osztrák-magyarának tartani, vagy előforduló esetekben különbséget tenni az osztrák szerkesztők és magyar főmunkatárs cikkei között.

A közös hadsereg nem többé kizárólag osztrák, de szabad azt már osztrák-magyarának vagy ha jobban tetszik magyar-osztráknak nevezni, és az már most nyílt kérdés, vajjon e körülmény idővel nem lesz-e némi hatással arra, hogy rést löjjon abba a főnebb vázolt dilemmába, mely a magyar embert innen eltérítette; és ki tudja, nem jön-e idő, melyben a magyar jobbnak látja fölhagyni a régi öngyilkos daczal, és e helyett a másik félt szori-

tani az eddig általa követett, oly károsnak és kínosnak bizonyult dilemma karói közé?

Mert ha végre is az a hadsereg most már se nem osztrák, se nem magyar, hanem osztrák-magyar, csak a versenyben kifejtendő tulsulytól függ, hogy a világ lassankint hozzászokjék abban a jelesebb, döntőbb elemet tartani magyarnak s a másodrendűt osztráknak, míg aztán egyszer ki tudja — hiszen e második népvándorlasi, illetőleg népegysítési, földképváltóztató korszakban, sok minden történhetik, — utóbb még a szerep egészen meg is fordulhat?

Egyelőre már annyi megvan, — nagy ellentéteit a csak egy évtized előtti időknek! — hogy a magyar közszellem hangulata roppantult változott a közös hadsereg irányában... Nem mondunk tán sokat, de keveset sem, ha állítjuk, hogy a viszony köztünk ennire ildomos még nem volt, mióta a mohácsi vésznap s Árpád vérokon-sága összeplántált bennünket! — Bámulatos nyilatkozása a magyar közszellem rendkívüli rugókönyságának, hajlékonyságának, mely a politikai eszély tanácsára a legnagyobb salto mortalét a kaucsuktestü műlovar bravonrával, a könnyedség és biztonság kelleméne hajtja végre a politikai ellen- és rokonszenvek létráján!

A közös hadsereget kezdjük egyszerre oly annyira magunkénak tartani, hogy osztrák szomszédaink szinte meg-megdöbbennek reá és féltékenyekké kezdenek válni. Persze az idők úgy hozták magukkal, hogy ez a közös hadsereg, akárminek nevezjük is, de ezuttal valóban annyiban inkább a miénk, mert nem igen képzeltető oly eset, melyben e hadsereg ne épen és főleg a mi nemzeti politikánk érdekében kénytelenítessék harcolni, a mi nek tanubizonyosságát aligha hamarabb meg nem hozza a közel jövőben a keleti kérdés, mint talán magunk is kívántuk...

És a gondvilésnek, mely terveit, vég-czéljait nem évtizedekre, de századok, évezredekre állapítja, valóban szintoly mélyen humoros mint igazságos játéka lesz, ha végre megérjük, hogy egyszer már épen azon elem lesz kénytelen a mi nemzeti létünk érdekében a csatatéren vérét ontani, mely századokon át annyiszor engedé magát szívesen táncba viténi, valahányszor a főnebb elégetett dilemmában kifejtett daczunk megfélézése volt a kitűzött, de teljesen soha el nem ért cél. Valóban, azt kell hinnünk, hogy a végzet talán még sem vak, csak hogy messzebb lát mint mi; és gondolkodik, csak hogy mi később fedezzük föl igazságszolgáltatását, mikor az már épen előttünk van.

Innen magyarázható s némileg menthető (illetőleg megkeosbítható) nem annyira nekik, mint nekünk is), hogy a lassu közeledésben mégis inkább mi vagyunk a serényebbek, vagyis mi közeledünk előlékenyebbül és gyorsabban hozzájuk, mint ők hozzánk; de hát ha ez a közeledés az ő részükről meg nem akad, végre mégis csak összeérünk egyszer, mint a monteenisi alagut furói... És ha igaz, hogy a mi nemzeti érzésünk, kiknek e földön élünk halunk kell, mert ebbe nyulnak le gyökereink, ha igaz, hogy a mi nemzeti érzésünk erősebb, mint azon iszagszerű fajoké, melyeknek csak indái nyulnak ki e birodalomba, de gyökereik más hazák talajában fészkelnek; ha igaz, hogy a főföladat, a harc is voltaképp a mi mes-

tersegünk s a tűzben mi vagyunk a keményebbek: akkor a természet rendes törvényei szerint remélhető, hogy nem mi leszünk azok, a kik a vegyülekben el főgnak olvadni...

Annál inkább remélhetjük ezt, mert a tények logikája — e mindennél erősebb hatalom, — előbb-utóbb meghozza azt a napot, melyen a paritás elve, államszövet-ségünk e palladiumszerű alapja, az állam-élet minden ágában, tehát a hadseregben is gyakorlatilag is érvényesülni fog, s a magyar ezredek igazgatási és vezénynyelve a magyar leendő.

Mert végre is — és ez tán a legdöntőbb ok — illető helyeken be fogják látni, hogy sokkal becsesebb az a dicsőség és magyobb értékű nyereség az, ha a Solferinok és Sadowákat mi nyerjük meg, és aratunk a csatatéren oly diadalokat, minőket eddig ellenünkben mások arattak; — és ezen diadalok a jelen katonai hierarchia bármi nemzetiségű csucesait is sokkal inkább gyönyörködtetni fogják, mint az a parányi, illetőleg, mint negyedfélszázad példája mutatja, elérhetlen haszon, mely a magyar ezredek legénységének germanizálásából eredhetne... azon német anyaország javára, mely előzett egy évtizeddel oly gombán mutatta meg a esehországi csatatéren, mennyire nem ohajtja, hogy Ausztria német legyen, a minthogy épen ő volt a ki a leghatalmasabb lökést adta arra, hogy Magyarországon a germanizálásnak s általán a német hegemonia felé gravitáló politikának vége legyen...

Egy szóval, hatalmas tényezők működnek arra, hogy a közelített hatványozzák, s épen a közelgő világesemények is épen oly természetűek, hogy azt mindkét részen előmozdítsák. Ugy lehet, hogy épen oly korszak küszöbén állunk, melyen a közös hadsereg lép a politikai színpad előterére, még pedig oly viszonyok közt s oly utrenddel — melyre sok jó szerencsét kívánni talán épen nekünk lesz legfőbb érdekünk.

Ily körülmények közt szokatlanabb mérvben vonják magukra figyelmünket ama személyiségek is, kik államunk legfontosabb testét, a hadsereget alakítani, szervezni, igazgatni, és netalán egy kis „történetet csinálni” is vannak hivatva.

Ezek közé tartozik a közös hadügyér, kinél főleg hadi dolgokban fontosabb személyiség csak maga a praesumptum hadvezér, a generalissimus, ki hadügyekben döntő hatalmának alapját a custozzai sikon vetette meg... és a kivel és másfelől a parlamentekkel, illetőleg a delegációkkal szemben a közös hadügyérnek a szellemi erkölesi tulajdonok oly sokféleségére, a különféle katonai, diplomatai, szónoki, udvaronezi képességek oly összégére van szüksége, hogy ismeretlenben is bátran föltehetjük, miszerint azon férfin, kit a legmagasb elhatározás e polczra emel, semmi esetre sem köznapni szabásu egyéniség. Mert neki majd merevnek, hajthatlannak, majd engedékenyek, megalkuvásra késznek is kell lennie, már a mint az exigentiák hozzák magukkal.

Mindezen tulajdonokat azonban jó részt és többnyire csak ismeretlenben kell föl-tételeznünk, mert közös katonai főhatóságaink csucesai oly kényesen örzik testületi méltóságaink alpesi magaslátát, hogy a nyilvánosság legmerészebb hegymászóinak is csak ritkán sikerül elzárkozottságunk magányának havas redői közé pillantani...

Annál fogva a hadügyéri tárcza új bir-tokosáról is csak igen kevés, a mit mondhatunk... szerencsére különben, mert a térből különben is épen kifogytunk. A hadügyér ur, mindenekelőtt mint ez, ha-gyományainkhoz képest, nálunk ugy illik, gróf, továbbá altábornagy, 1874 óta, különben pedig a műszaki s közigazgatási bizottság elnöke; mint ilyen s tán a birodalomnak legelső tekintélye a tüzérségi szakban, az ő itélete és erélye folytán lett az Uchatius-ágyu — Ausztria azon esz-méje, melylyel végre egyszer ő is megelőzni véli a többi országok hadseregeit — elfo-gadva és oly gyorsan előállítva a hadsereg számára. Irt számos szakértekezést a tüzér-ségről, — a mi osztrák katonánál meglepő és ritkaság — s legjelentékenyebb műve magán az „indirekt lövésről” cziműt em-legetik. Született 1821-ben Bécsben, kü-lönben hollandi származásu.

Katonai pályára 1837-ben lépett, eleinte egy gyalog, majd egy év mulva egy tüzér-ezredbe, s lassu, fokozatos előléptetése arra mutat, hogy nem rendkívüli pártfo-gás, hanem érdemei vitték előre. Részt vett Ausztria majd minden háborujában, 1848—9-ben Magyarországon ellen, mint tüzérhadnagy, 1859-ben mint őrnagy és egy tartalék águtelep parancsnoka, 1866-ban pedig az északi hadsereg visszavonu-lása után a hadsereg tábori tüzérgaz-gatójának adlatusaként. 1862—64-ig a hadügyérségben szervezkedési munkála-tokkal foglalkozott és már ekkor — 1864-ben — ajánlotta a hátultöltő fegy-verekek behozatalát.

Tulajdonosa a 9-ik tüzérezrednek, a katonai érdemkeresztnek, a másodosztá-lyu koronarendnek. Mély és alapos szak-képzettségénél fogva katonai körök általános elismerésében részesül, s kinevezetése a hadügyérségben valamint főtisztai körök-ben, s egyelőre a sajtó avatottabb közegei-ben is meglegedést keltett.

Vajda János.

Bájós völgy.

Vida Józseftől.

Bájós völgy! itt vagyok megint
Viruló szép öledben;
Körtem némaság — csak egy
Szellőshaj se legyen.
Pacsirta, esz és eszlogány
Nem hallatják daluk,
Csak a távolban hangozik:
Kakuk, kakuk, kakuk!

Lelkemnek, ah! oly jól esik
E melábus madárszó!
Szívem néhez, eszmém sötét,
Mint egy fekete zászló.
A kedves ajkak végszava
Folyvást fülembé zug...
A távol erdő egyre zeng:
Kakuk, kakuk, kakuk!

Ki ne szerette volna őt
Órökös mosolyával,
Ígészék szemeivel,
Liliumhomlokával?
Beszédé légy volt, mint minőt
A szellő ajka sug...
A távol erdő egyre zeng:
Kakuk, kakuk, kakuk!

Minden szemet elbájola
Szélid, tündéri képe;
De a halál kegyetlen ur,
Nem nézi: rút-e, szép-e?

S előtte föltárlatnak
A mennyei kapuk...
A távol erdő egyre zeng:
Kakuk, kakuk, kakuk!

Felöltöztették ékesen
Liliumfehér ruhába,
Aztán szépen lefektették
A fekete sir-ágyba:
Lakása most a temető,
Abban parányi zug...
A távol erdő egyre zeng:
Kakuk, kakuk, kakuk!

Ébren vagy alva, látom őt,
Előttem leng alakja,
S bár zsákmányát a néma sír
Többé vissza nem adja:
Szívem, mint árva gerlicze,
Utána sírva bág...
A távol erdő egyre zeng:
Kakuk, kakuk, kakuk!

A mester urról,

ki emberemlékezet óta bolondította a világot.

Beöthy Zsolt.

Valóságos czéhbeli takácsmester volt ő, akármennyire leszálott is. Ezt annál bizonyosabban állithatom, mert gyerek-koromban Eszter némenél magam is több sátoros ünnep alkalmával ebédeltem arról a bizonyos, szemképrázatos ezíra figu-rákkal ragyogó abroszról, melyet a mester ur annak idejében remekben készített. Esz-ter néni maga mondta, én hittem neki, s e hitemet az élet viszontagságai között mind e mai napig sikerült megőriznem.

A mester ur tehát, ki ma (akármint szépítem is a dolgot s akármint állítsa is ő magát madárkereskedőnek) kegyelem-kényeren él, valamikor tisztességes, posztó-kabátos takácsmester volt. De a karámsi takácsok arról híresek, hogy minden ru-gásra kettőt kortyantanak és ez szolgál magyarázatul ama feltűnő statisztikai adatnak, hogy az ottani házbirtokosok névjegyzékében egyetlenegy takácsmester sem fordult még soha, nem fordul most sem és — ha egy kissé merészebb követ-keztetést szabad vonnom — nem is fog elő-fordulni soha. Ez magyarázza a mester ur nagy alászállását is a világi tisztességben, vagyban és értelemben egyaránt; s ezzel párhuzamosan folytonos emelkedését jó-kedv dolgában.

Biz' isten, a mint ott totyog-motyog nagy erőtelűen, de vigyori képpel a kis-éri füzesben, nem igen mondaná valaki, hogy keze-lába szövöszék kerekét forgatta va-laha. A tavaszi nap már nyugot felől lesi, hogy az ég madarai közül hány esetet ál-do-zatul a mester ur különböző mesterfogá-sainak és ő még most sem unta el várni a jó szerencsét. Pedig tegnap a „nap ven-dégfogadóban” ebédelt. Id. Bugás Mihály-lyékon volt az ebédadás sora; ők azonban a szolgáló szerint Faragó Jánosékhöz, az inasgyerek tudósítása értelmében pedig Rózsa Pálékhöz levén hivatalosak, akármint állott a dolog, a mester ur álla kop-pant. De ma a Dományék napja volt, a két áldott léleké; azokhoz hitta meg a kö-nyörületesség. A világért sem oylan zsu-gori népek, mint id. Bugás Mihály és éle-tepárja, kik ha otthon vannak is, a szegény ember előtt elfirhangolják az ablakot, hogy meg ne lássa őket. Miért nem indul hát? Késő estig csak nem várhatják az ebédrel!

Maga sem tudja. Nem érez semmi éhséget, s mintha a lábai nem akarnának mozdulni. A nagy béka-kurattyolás, szu-nyog-zsongás, tul az éren meg a dobszó egészen elbódítják a fejét. A hűvös szél daczára nehéz verítékesöppek gyöngyöznek a homlokán. De azért a szája csak nevé-tésre áll. Nem megy. Tudja isten, nem tud menni. A lehető legfölségesebb hely most neki az a bokor, melyben kuczorog. Meg aztán — hohó! Üres kézzel csak nem mehet, mikor a Domány Pistinak már olyan régen igéri a madarat. De a kinek nincsen szerencséje, bizony csak ne állítson az ki váltót a szerencsére! Csak egy akkorka fia stiglietz akadna meg a lé-pen, mint a kis ujj, vagy akár egy ved-lett csiz, vigabban füttyölne, mint a csaló-gató madarai. Pedig ezek ott a sűrűsebb ágak között nyancsak megtesznek min-dent a mester ur hű szolgálatában, a mi kicsinyke tüdejöktől telik. Ugy füttyölnek, vernek, csattognak, sipognak abban a há-rom kis bodzafa-kalitkában, hogy csak egy zöng bele a berek. Persze meglehet, hogy ez a nagy láma madárnyelven azt teszi: vigyázatok, ide ne jöjjetek, mene-küljete! Hanem mintán ezt teljes bizo-nyossággal állítani mégsem lehet, lépvesz-szóval pedig két bokor a legpazarabban meg volt rakva, maga az enyves börtakaró is ügyesen elhelyezve, két csapó fölsége-sen elkészítve, hogy az erre felé vetődött madár — ha csak ördöge ninc — a ve-sedelem ezer torkát ki nem kerülheti: másutt kell keresnem a mester ur állandó balszerencséjének végtetes okát.

Ugyan miképen tévedhetett volna ma-dár arra felé, mikor ő maga ott ólálkodott, hevert, nyögött madárijesztőnek? A fején egy éktelen hosszú köcsögkalap, fekete rózsával az oldalán, (nem lehetett elhi-tetni vele, hogy annak idején nem a méltóságos gróf hordta, a kinek az inasa szánta meg vele;) azután egy hosszú, majdnem bokáig érő, mind a két könyökén lyukas pápi kabát, a mostani lutheránus tiszte-letesnek az öreg apja ünnepelt benne Hálában; egy kurta pepita-nadrág, (a vá-rosi aljegyző ur tette csuffá vele) és vé-gzetre két hatalmas, csónak-orrú paraszt-eszima, melyekre vonatkozólag nemzeti Gulyás András uram (a nagylelkű ajándé-kozó) már hat esztendeje a hányzor csak találkozik a mester urral, soha sem mu-lasztja el megkérdezni: ugy-e még mindig jók? Azok csak a czizmiák! De mégsem végezetre. Mert a furesa öltözetet kiegészíti egy rikító vörös, pompás nagykendő, mely nyaka és dereka körül csavargatva, egy-magában teszi meg azt a szolgálatot, a mire más ember három-négyféle hason-talanságot használ. Mintán a mester ur immár nem igen válogatós az ismeretsé-gekben, e gyönyörű darabbal egy megvetett leány ajándékozta meg a szegény, fázló-dó, eszelős öreg embert. Az irgalom nála is csak irgalom volt; és még hozzá nem is emlékeztette az ajándékra sohasem. Az igaz, hogy volt neki elég piros kendője.

Hanem csak térjünk vissza a füzesbe, hol a mester ur ültében meg-megroskadva, majd elnyújtózva bámészkodott maga elébe. Nagy, szürke szemei olyan homá-lyosak, mint a tükör, melynek meg van kopva az ezüstje. Ősz haja bozontos esom-bókokban árnyalja be durva, ráncos hom-lokát, mint az utszéli havas sóvény a barázdas utat. Nem esoda, ha mélyek ezek

a barázdák. Összevissza járt, vágatott e szegény, vén, zavaros fejen, agyon, homlokokon Fortuna gázoló szekere és vele azok, kik a költő böles tanácsa szerint „kosan ültek rajta.” Hanem ajaka örök vigyorgásra van széthuzva, szomorú emlékeztetőül az élet ama legkegyetlenebb vigasztalójára, ki az értelem táblájáról egy vonással letörli

zizegtek, a mint a hideg, mocskos habok egyre beljebb mosták lábaiknak jó meleg föld-takaróját. Hűvös, alkonyi szél fujdogált s a sugarak játéka csupán rozsz tréfa volt, melegeget ígértek, de nem hoztak.

Itt mindjárt közelében közönséges város-végi kép. Azok ott beljebb, egy-két füstölő kéménnyel, szegény napszámos emberek

meg fényes szárnya-tolla, majd ott csapát a vizen; egyszer itt füttyenti el magát, másszor ott gyújt új nótára. Csupán a mester ur furfangos mesterségeit kerüli ki valamennyi. Haragszik is a katona-dobosokra, kik tulnan szörnnyű kitarással tanulják már reggel óta a legválogatottabb zeneműveket; nemkülönben a kis Pupos

A SZERB CSAPATOK KIVONULÁSA BELGRÁDBÓL.

a jót és roszt, mit az esztendők egymásután rájegyeztenek. A furcsa arcképet kiegészíti még a ritkás szürke bajusz és szakáll, s egy nagy vörös orr, mely a mester ur jobb napjainak egyetlen emléke.

A berek csakugy zengett a füttytől, daltól. A késő tavaszi nap vidám sugarai tréfálkoztak az ér-parti füzekkel, melyek hamvas-zöld levelei fázlódvareszkettek,

házai; ezek imidébb cigány viskók, papiros-ablakokkal. Abban a piszkos, vakolatlan sárfészekben, melynek ablakain vasrácsok vannak, a rongyász-zsidó lakik. A távolban emelkedő jegenyékkal a kalvinista temető van beszegve.

Zaj van elég. A madarak vigan vannak. Most ez az ág himbálózik, most amonnan röppen föl egy; majd itt csillan

Jancsira, (minden öltözte: egy rongyos és piszkos ing, egy repedt hegedű meg egy gyantázatlan vonó) ki viskójuk előtt nagy buzgósággal tanulja az apja mesterségét.

Azt sem tudja az öreg, miért szidja őket. Az álom is kerületi, meg madarat is szeretne fogni.

— Te Pupos Jancsi, — kiált oda a cigány-gyerekre, de olyan rekedt hangon,

hogy a kölyök mindjárt megpróbálta utánozni megvörösödött ezüstös-húrján, — te Jancsi, ha annyit czinczogsz, mindenből kitanulsz, míg a lakodalmamra hílak!

A purdó csak tovább czinczog, ugy felel vissza:

— Ühüm, a lapát meg a piszkafa! Majd az egerek huzzák ott a mester urnak a másvilági marsot.

Az öreg jót röhögött és nehéz lélegzéssel lecsüggesztette a fejét. Hanem egy kis idő múlva csak megint eszébe jutott, hogy neki madarat kellene ma fogni a Dományék Pistijának, a kik ebédre várják. A leszálló nap már a jegenyéken süített keresztül. Talán el is mult az ebéd ideje. De madár még nincs.

— Hallod-e te Jancsi, mit adok, ha nem rontod a levegőt?

— Adja ide hát a sivityűjét, az a legnagyobb madara, — felelt a gyerek még mindig zenekisérettel.

— Holnap a tied lesz, ha másikat fogok.

VIDA JÓZSEF.

— Leszre a zsidó se ad.

A hegedű irtózatosan visít.

Az öreg nagy kinlódva ravaszán mosolyog és mindent megígér. Pupos Jancsi beszalad az anyjához, hogy holnap pecsényét esznek. Ő kereste a muzsikájával.

A katonák is beleuntak a dobolásba s az öreg nagyot lélegzik. Mintha a hideg rázná. A dob, hegedű elhallgat s a feje mégis zsong a lármától. Minden felől beszédet hall. Mintha folyton folyvást rikácsolná a fülébe a száz esztendő Éhom Sára, a mit ma reggel kiáltott utána koldus taligájából a nagy templom előtt: Hiába vihog már mester uram, látom a járásán, hogy keedet is elsíratom nemsokára! Szeretné visszakialtani az utálatos vénasszonynak, hogy: sohase búsuljon, majd vár rá a másvilágon, aztán egymásé lesznek; — hanem annak már fele se tréfa, a mit a kántor ur beszél. Ej ej, mester ur, hát kulacsot készítsünk-e majd

MÉNES A PUSZTÁN.

a szent Mihály lovára? Ejnye, de jó lenne szaván fogni ezt a kántort; de sehogyszem tud felelni neki. A kis Domány Pistinak is csak a fejével integet, mikor a madarát követeli tőle. Ugyan ki is tudna mondani valamit ebben a rettenetes puskaropogásban, a hogy a katonák lövöldöznek agyon egymást. A Lajos is köztök van. Az ott a!...

A mester ur homlokán hideg verejték gyöngyözik. Törülgeti a pompás vörös kendővel s a mint a hűvös szél meg-meg-csapkodik, könnyebben lélekzik. Nem hall már egyebet, csak madáresiripelést; nem lát mást, csak csalogatót, lépvesszeit, csapóit és ezernyi ezer aranyos madarat maga körül. De egyetlenegy sem megy lépre közülök. Az öregnek be vannak hunyva a szemei, ugy motyogja:

— Bizony isten, csak oktalan állatok vattok ti valamennyen. Mitől féltek gyerekeim? akár a lépre szálltok, akár a csapóba, nekem mindegy. De azt csak fölérhetnétek észszel, hogy nekem is élnem kell! Ha a csapóba jönnétek, még a szárnyatok tolla se görbülne meg. Drága kendermaggal tartalak benneteket. Aztán meg itt nem sok van, de tyűkhúrt is keresek a kalitkátokra. A császárnak sincs olyan dolga, mint nektek lenne. Bizony isten.

Mindez csak csöndes, jókedvű biztatás volt. Hanem a mester ur utójára is kénytelen volt átlátni, hogy az esküvés madárnyelvre fordítva elveszti erejét. Bizonyosságokat keresett. A csalogató madarát kezdte biztatni, még mindig behunyt szemmel és meg-meghördülő rekedt hangon:

— No beszéljétek má' tik is ott a kalitkában! Nem igaz egy szóig, a mit mondotok? Hát nem kaptatok tegnap is mind a tüzkő-czukorból, a mit az Ehom Sára unokája lopott? Csak beszéljétek. Nektek jobban hisznek.

Végre!

— Ahán, ez a csiz már jön. No boldog, még egy kicsit, csak egy kicsit.

A mester ur, biztosítani akarván a sikert, csöndes, szaggatott füttytel kezdi utánozni a csiznyelvet, de vesztére.

— Vakulj meg hát az atyádfiaival együtt!

(Vége követik.)

Vida József.

(1833—1876.)

Nem csak a nagy énekesek, „kiknek a távolba vesző lépteit visszhangozza az idő csarnoka“ — mint Longfellow mondja, kiknek daliban egy egész nemzet, sőt olykor az összes emberiség szive lüktet s vágyai-és érzelmei lelkük kifejezést; nem, a kisebb énekesek is, ama szerény költők

„kiknek dala szivből jön,
mint felhőből nyári zápor
s szempillák alól a köny“ —

ők is érdemek rokonszenvünkre, sőt halánkra; mért daluk

— a gondot elesztija;
Mely a szív éret lükteti,
S ugy száll lelkünkre mint az áldás,
Mely a könyörgést követi.“

Az utóidalmak nem csak a lángelmék s nagy mesterek korszakot alkotó műveiből állnak; akkor felette csekély terjedelműek volnának. S a nagy sokaság egy Shakespearet, Mo-

lieret, Dantét, Göthét, Byront nem is élvezhet teljesen. Könnyebb táplálékra is van szüksége s azért a kisebb írók hatása, ha nem is oly mély és állandó, ha nem is oly üdvös és egyetemes, de részletenként, a magok kis körében mégis betöltik hivatásukat ők is, nemesíthetik az izlést, formálhatják az elmét és érzést, s képesíthetik és nevelhetik a közönséget a nagyobb írók megértésére és élvezésére. Nem akarunk a közép-szerűség dicséretére s a lángész rovására új tant állítani föl; de a szerényebb tehetségek jogosultságát vitatjuk s vigasztalni akarjuk őket.

Ilyen kisebb (s a mellett a viszonyok miatt már rég elhallgatott) s jóformán el is felejtett) énekes az is, kinek fiatalon, a férfi kor első szakában bekövetkezett haláláról csak a napokban vettünk hírt, ki egykor, nem épen rég, a reményteljes fiatal nemzedék tagjai közé számított: Vida József, a dalköltő, a „Nemzeti korszak“ című gyűjtemény tehetséges szerzője, később egri, majd kassai jogtanár, egykor a „Vasárnapi Ujság“ belmunkatársa, kinek arcképét s szerényelete vázlatát az alkalmattal mutatjuk be olvasóinknak.

Vida József Vas megyében, Körmenben, született, egyszerű polgári állású (ipáros) szülőktől. Gymnasiumi osztályait Szombathelyen kitűnő sikerrel végezte, 1853-ban a pesti egyetemre jött fel joghallgatónak. Első fellépése az irodalomban 1855-re esik. A Vasárnapi Ujság szerkesztője Pákh Albert, betegsége miatt huzamosabban időzve Gräfenbergen, a lap szerkesztését Jókai vitte. Vida néhány verset vitt hozzá, melyek közül egy mindjárt a következő számban megjelent, egy szerkesztői ikenet kíséretében, mely biztatólag szól a fiatal kezdő tehetségéről. A szerkesztő haza érkezvén, nem csak több verset közölt tőle, hanem fel is vette lapja mellé, újdonságok s egyéb apróságok írójának, s e minőségben maradt Vida a lap mellett egész 1862-ig, mikor a fővárosból elköltözött. Ez idő alatt lyrai tehetsége szépen fejlődött, s a Vasárnapi Ujságban, Hölgyfutárban s csaknem valamennyi szépirodalmi lapban gyakran találkoztunk nevével a közönség. Dalai-ban humor, közvetlenség, élénk képzelet és érzés nyilatkozott. Modora a Petőfiére emlékeztetett, népies hangzával, eleven tréfával, s egészséges, bár olykor nyers és izléstelen, genre-kepeivel. Midőn versei gyűjteményét 1860-ban „Nemzeti korszak“ cím alatt közrebocsátotta, bírálója, Arany János Szépirodalmi Figyelőjében azt írta róla, hogy „benne határozottan körvonalozott egyéniség áll az olvasó előtt, kinek első kiváló vonása a humor azon neme, mely nem annyira mély ugyan, hogy keserű és fájdalmas legyen, de nem is annyira felületes, hogy a csupa élcezel téveszthetők össze; azon humor ez, mely a jóindulatú kedélyesség s az ártatlan tréfát kereső szeszély egyesüléséből ered; mely a satyra kilenez águ korbácsával nem csapdossa a sivár bűnököt, sőt szive-szebben lesz epigrammaivá, ha az élt nem mellőzheti, de tréfája többnyire találó s genre-kepeiben vagy esapongásaiban nem ritkán szeliden metsző is.“ A bíráló azonban, a részletekben, nagyon is kedvezőnek találta a szerkesztő által, ki azt, ellenjegyzetében tete-mesen devalválta. A fiatal szerzőnek a nagy költő s szintoly nagy tekintélyű kritikus szava esökentett a kedvét a költői pályára iránt s azután keveset írt, még kevesebbet bocsátott közre; mikor azonban Arany a „Korszak“ című lapját megindította: 1862-ben egy szép költemény-nyel („Házaseletem“) Vida is fölkereste.

Azután az élet is más pályára terelte. 1860-ban jogtudori oklevelet nyert, s tanári pályára szánván magát, állás után nézett. 1862-ben az

egri érseki joggyeumba hivatott meg tanáru-l. Bucsut mondott a fővárosnak, s a „Vasárnapi Ujság“ től, hol különösen eleven és humoros „szerkesztői mondanivalóival“ a rosz poéták félelme s az olvasók mulattatója volt, megváltva, új állását elfoglalni ment. Megnősült, s teljes családi boldogságot élvezett nejének 1872-ben bekövetkezett haláláig. E csapás után soha sem vigasztalódott s beteges kedélyét, melyet saját, gyorsan fejlődő mellbetegsége is elkeserített, sem ártatlan gyermekei látása, sem baráti vigasztalás, nem vidíthatta föl. A kassai kir. jogakadémiához helyeztetvén át, ott teljes visz-szavonultságban, csak hivatalának és gyerme-keinek élve, töltötte végéit.

A fővárosból eltávozta óta alig jelent meg neve az itteni lapokban. Egerben lakása alatt, nyolcz éven át szerkesztette ugyan az „Eger“ című vegyes tartalmu vidéki heti lapot; s később is, még Kassán is, irogatott egyet mást, de keveset adott ki. Élete e végszakában Károly Gy. Hugó emlékezett meg róla a felvidéki mu-zeum-egylet évkönyvében. „Egy elhallgatott költőnkéről“ cím alatt, közölve tőle néhány újabb, addig kiadatlan költeményt is. De az irodalom sodrába őt ismét bevonni nem sikerült. A halál már régta szive s élte gyökerét.

Néhány héttel ezelőtt egy költeményt küldött a „Fővárosi Lapok“ szerkesztőjéhez „Ahoz a kaszás urhoz“ címmel, melyben az őt komolyan fenyegető halállal még régi kedélye egész törhetetlenségével gunyolódik; s felkérte a szerkesztőt „közölje azt alkalmilag“. Az alkalom, melyre gondolt s melynek közelletét bizonyosan tudta, csakhamar megérkezett; Vida József június 20-án meghalt, s költeménye — halála hírével egyszerre jelent meg a mondott lapban. Mi csak egy sohajt s egy résztvevő könnyet küldhetünk távoli sírjára!

— a —

Montenegró.*

A keleti viszonyok legújabb fordulata Szer-bia mellett Montenegró felé fordította a közfi-gyelmet, oly nagy mértékben, mint 1859-ben vagy az 1873-ki podgoriczai zavarok alkalmá-val. Miután azonban e figyelem kielégítésre az európai irodalomban eddig nem talált, ép alka-lomszerűleg jelent meg Párisban G. Frilley és Jo-van Whahovijt Montenegróról írt műve ** mely e kis hegyi állam mai viszonyait részletesen ismerteti. E munka oly részletes, s annyi adat-tal van tömve, miszerint alig lehet föltenni, hogy valami fontosabb tény rejtve lett volna a szerzők előtt. Nemi elfogultság látszik benne ugyan a szlávok iránt, de a munka egész irányja meglehetősen objektív; inkább felvilágosításra, semmint érdeklésre számítva.

I.

Montenegró története.

Montenegró története legnagyobb részint a szerb történelemmel kapcsolatos. Az említett-francia munka szerzője a történeti részt kezdik Heraklius keleti császár behívásán 636-ban Krisztus után, s az avarok elleni háborún, a mely alkalommal ezektől elvették a délszlávok a Bolgár- és Horvátországok közt levő tért, a mely Szerbia bőlesője lett, s hét tartományra volt osztva. Határai voltak északról a Száva és a Duna; keletről a Morava és Ibar folyó, Rassa (most Novibazár) vár; délről a Bojana és Ska-dar (most Skutar) vár; nyugatról a juli Alpok

* Lapunk múlt havi folyamában a keleti tartomá-nyok közül Szerbia, Bosznia, Bulgária és Románia rövid ösmertetését adtuk; ama közleményeink kiegészítésére közöljük most Montenegró ismertetését. György Endre jelenleg Párisban tanulmányozó dolgozóitársunknak egy legújabb francia munka nyomán írt czikkeit. — Szerb.

** („Le Montenegró contemporain. Par G. Frilley, Officier de la légion d'honneur; et Jovan Whahovijt, capitaine au service de la Serbie. Paris, E. Plon et Cie. 1876.“ S-adret 504.)

lánccolata és a Csetinje folyása egész az Adriai tengerbe való ömléseig.

Mindegyik tartomány élén állott hűbéri értelemben egy zsupán; közös fejük ezeknek a nagy zsupán volt, a ki a Drina mellett Desnica erősségben lakott, elismerve maga felett a keleti császár souzerainitását.

Heraklius császár halálával 641-ben Krisz-tus után fölbomlott ez a viszony, a szerbek megszabadultak a görög igtától. Azonban a következő két század alatt, a nagy szerb hűbé-resek, féltékenykedve egymásra, irigykedve vezetőikre, folytonos harcban állottak egymás-sal, vagy egymás közt, vagy a nagy zsupánnal szemben, s ez alkalmat felhasználák a szom-széd bolgárok és görögök, egymásután foszto-gatva őket. Neretva zsupánása mondta ki először függetlenségét, azután Travonicze, Kra-ján stb. A tizedik század kezdetén Visezlavits Mihály majdnem függetlenül uralkodott, s utó-dai közül a zsupánok leghatalmasbika: Boislav Mihály, Diokleából, szerb királynak nyilvánítá magát s VII. Gergely pápától 1060-ban meg is kapta a szerb királyi czimet.

Utóda alatt ismét elenyészett e hatalom, s csak Némania István, két bátyja ellen harcolva, küzdötte ki a 12-ik század végén a szerbek önállóságát. Az ő korában birodalma nemcsak a mostani Szerbiára terjedt ki, hanem a Szerém-ség és Szlavonia egy részét, Boszniát, a keleti Dalmáciát, Hercegovinát, Montenegrót, Albá-niát, sőt még Macedóniának egy részét is m-gá-ban foglalta. Boris leánya, Anna volt felesége, kitől három fia született. Ezek közül István következett utána, de a fiatalabbik, Vukán a magyarok segítségével 1204-ben elvette tőle a hatalmat, s III. Inceze pápa és Imre magyar király beleegyezésével szerb királynak nevezte magát. Ettől fogva folyton maradt a királyi czim nálok. Uros fiait közül Dragotin V. István magyar király leányát vette el, s a magyarok segítségével letaszította a trónról. Ennek testvére II. Uros István, a kit „szent király“nak neveznek, 46 évig uralkodott (1275—1321) Unokája, Dusan, a „nagy“ 1347-ben már maga ezimezte magát a szerbek, görögök és bolgárok császárlának; felállította az István-rendet, ül-vart alkotott, czimeket és méltóságokat osztog-atott, törvényt hozott. Ennek unokája, Urp Mladi (a fiatal) szintén császárnak ezimeztette magát, de nem volt meg benne nagyatya erélye s egymásután lázadtak fel ellene alattvalói, a kik a folytonos csatákban több ízben megver-ték, végre 1367 december 2-kán Vukaecin által megöletett. Vele kihalt a Némanidák esa-ládja.

E család után Balcsa következett, mint a bizonyító főnökök közt a legügyesebb és a legki-tartóbb. Sikerült magát a trónra felküzdeni; de családja kénytelen volt hatalmát egy idegen, addig nem is sejtett ellenséggel osztani meg; a törökökkel, kik az idő tájban jöttek be először a volt szerb császárság területére.

Balcsa már a törökök ellen esett el a csata-sikon 1385-ben s utódai kénytelenek voltak adót fizetni. 1387-ben megtagadták azt, de Murad 1389 június 15-én megverte az összes szerb sereget, s a kossovói híres ütközet a délszláv birodalom sarköve lett.

Brankovics, kit a régi szerb birodalom né-mely részében függetlenül meghagytak, némely történetírók szerint árulása jutalmául, a török Bajazet szultán, szintén nem soká élte tul a szerb hatalom bukását: 1398 október 6-kán megmérgeztetett.

Ugyanazon időben a velenceiek ellen is kellett küzdeniök a szerbeknek. Dracs és Licecs várak megadták magokat, és Skutari is csak évi adó mellett tartotta fent magát. 1420-ban Dan-dolo és Loredan ostromolták Skutarit is, de sikertelenül. 1421-ben végül meghalt III. Balcsa, s vele a család kihalván, új fejteltségek korszaka kezdődött.

A velenceiek ellen csak Lazarevics István szerb despota küzdött, mint a Balcsa család állítólagos örököse, s 1426-ban békét is kötött velök. 1427-ben meghalván, Csernojevics Ist-vánra hagyta országát, miután a Zerianök nem fogadták azt el, függetlenségüket nem akarván feladni a török uralom alatt levő Szer-biáért.

Igy sikerült aztán Csernojevicsnek új dinasztit és kormányt alapítani. Hatalma

nemcsak a mostani Montenegróra terjedt ki, hanem Podgoricza környékére, a Skutari-tó szigeteire és a dalmát partokra is. Utódai folyvást erősíték magokat. Csernojevics Iván 1484-ben a velenceiektől kért segélyt az előre haladó törökök ellen, s fia György 1499-ben csakugyan Velenczében végezte életét. Ez idő tájban már az egész volt szerb birodalom török kézen volt, kivéve a Fekete-hegyek környékét, s magát Montenegrót is csupán járatlan utai, terméket-lensége mentették meg. Az elbogyott nép itt papi uralom alatt állott. Varyla metropolita vigyázatra intette őket, s utódai, a többi metro-politák, hasonlólag óvatosok voltak. Soha sem támadták meg a törököket, bár más részről nem engedték a török hatalom terjeszkedésének egyetlen lépést sem.

Igy telt el — belső viszály közt, de külső nyugalomban — teljes két század, a mikor Száva vladika metropolita halálával 1687-ben a Cettinjében összegyűlt nép Daniló Vladikát ruházta fel a főhatalommal. E fiatal herezeg-püspöknek főleg a renegátokkal kellett küzdeni, a kik a török befolyás védelme alatt nagy hatal-mat tudtak biztosítani magoknak. Ezen az állapoton ugy segített, hogy előre meghatározott módon 1702 karácsonyán éjjel a renegát esala-dok megrohanták, s kímélet nélkül felkon-czoltattak. E barbár tett megszabadította Mon-tenegrót a török befolyástól.

Nem sokára azután Montenegró érintke-zésbe jött az európai diplomáciával is. 1700 végén XII. Károly svéd király igazgatására a porta hadat üzent Nagy Péter császárnak, a ki vladis-avics Száva tanácsára Danilót hívta fel szövetsé-gesnek. Ez első szövetség azonban nem nagyon elégíthette ki a montenegrókat, mert 1711 július 12-ken a szultán és a czár megkötötték a békét, a melyben a montenegrókról megfeled-keztek, a kik így saját magokra hagytak. Ahmet szultán nagy sereggel ment ellenök, Podgoricza alatt először a montenegrói csapatok arattak diadalt (az ugynevezett császárvágás: Csarédaz-ütközet által), de 1714-ben mégis elpusztították a török seregek az egész Monte-negrót, magát Cettinjét is. Folytonos küzdelem között folytak le a következő évek, a melyekben Oroszország pénzzel segítette Danilót, de a ki mégis meg lett volna véglegesen törve, ha ugyanazon időben Carnaro doge vezetése alatt a velenceiek, s Eugén herezeg alatt a magyar hadak nem foglalták volna el a porta összes figyelmét és erejét.

Danilo 1735-ben halt meg, s utóda öcsese Száva Petrovics Niugoose lett. O szinte az orosz fenyegetést vette igénybe, maga is Moszkvába utazván, mint szinte utóda Vaszili is. Távole-tét felhasználták ellenei, s a török befolyást kérték fel ellene. III. Ozmán császár csakugyan küldött is 40,000 embert Montenegró ellen, de tizenegy napi folytonos ütközet után a törökök megverettek. Vaszili csakugyan Szent-Péter-vártól is halt meg.

Ez időtáiban Montenegróban egy dalmát eredetű férfiú kezdett nagy befolyásra szert tenni. A kis István: Stiepan Mali volt ez, a ki III. Péternek, Katalin czárnő szerencsétlenül járt férjének adta ki magát. Ritka szellemi tu-lajdonokkal volt megáldva, s ezek segítségével csakugyan sikerült neki a legnagyobb befolyásra szert tenni, daczára azon ellenszűgülésnek, a melyet különösen a velenceiek, kik saját terü-leik elvesztésétől féltek, mutattak ellene. E befolyást Stiepan Mali a nép javára használta föl. Megerősíté a vallást és az erkölcsöket. E mellett III. Musztafa szultán ellen is diadalma-san harcolt, különösen Szoliman basa ellen, a kinek 100,000 főre menő seregét esel által (löport robbantottak fel köztök) megfélemlíték, s akkor rohantak reá.

Mindazáltal Stiepan Mali dolgai rosra fordultak. Dolgoruki orosz herezeg II. Katalin czárné megbízásából kiadatását követelte a mon-tenegróiaktól. Ekkor ő megvallotta, hogy eddigi egész szereplése hazugság volt, a minek folytán felügyelet alá helyeztetett, de abból nem sokára kiszabadult és ugyancsak Dolgoruki herezeg által Montenegró kormányával megbízottat. E kormányt erélylyel vezette. Utakat csináltatott, törvényeket hozott, míg végre 1774-ben egy görög, kit szolgáltatába fogadott volt, oroszva meggyilkolta.

(Folyt. következik.)

STROGOFF MIHÁLY UTAZÁSA MOSZKVÁTÓL IRKUTSKIG.

VERNE LEGUJABB MŰVE.

TIZENHATODIK FEJEZET.

A kihírás.

A kocsit, melyet Strogoff Mihály megpillan-tott az uton, nem volt sem telega, sem tarantász, hanem valódi postakocsi, és pedig egészen poros, ugy hogy, ugy látszik, messzi utról jó. A postakocsi keményen ütlegelte lovait s szidal-makkal és káromkodással tetézte az ütlegeket, de nem sokra mehetett velök, mert lovai a szokottnál hosszabb utról ki voltak fáradva. Világos volt, hogy e kocsit nem érintette Novo-Saimskot, s ha Irkutskba igyekszik, az oda vivő utat is valamely — a pusztában elvesző — mel-lékuton fogja elérni csak.

Strogoff Mihálynak és társainak, e posta-kocsi láttára, mely — mint ök, — egyenest Ichimnek tartott, egy gondolatuk támadt: meg-előzni azt az állomás előtt s biztosítani maguk-nak a netalan rendelkezés alatt álló fogatokat. Strogoff Mihály azért oda szolt a jemesiknek, mint mondók, s csakhamar utol érte a posta-kocsit.

E perczben egy fő hajolt ki annak ablakán s parancsoló hangon így kiáltott a fogatot meg-előzni akaróknak:

— Megállj.

De az nem állott meg, sőt annál gyorsabban hajtott s elejébe vágott a postakocsinak. A má-sodik tarantász ugyanazt tette s az ímént lege-lől járó kocsit leghátulmaradt. Most eszeveszett versenyben hajtott tova mind a három, a felvert nagy porfelleg között. De a fáradt lovu posta-kocsi mind jobban és jobban hátra maradt s a más kettő előnye egyre növekedett. Jelentékeny előny, feltéve, hogy az állomáson nincs három fogat készen, hogy mindeniknek jusson belőle.

Nyolcz óra volt este, mikor a két tarantász az állomásházhoz behajtott, Ichimnek a szélső udvarába.

A tatár betörésről érkezett hírek nagyon fenyegetőleg hangzóttak; Ichimtől a tatárok elő-csapatái már nem lehettek messze, s a hatósá-gok már két napja Tobolszkba vonultak vissza és Ichimet egészen fedezet nélkül hagyták.

Strogoff Mihály leugrott a kocsijáról s rögtön új fogatokat után tudakozódott. Szereneséje volt, hogy megelőzte a postakocsit, mert mind össze három pihentől volt az állomás, melye-keket azonnal be lehetett fogni; a többi fogat csak az ímént érkezett haza s még pihennie kellett mielőtt új utra indulhatna. A postamester azonnal parancsot adott, hogy fogjanak be a Strogoff kocsijába, a két újságíró, különben sem levén idegen egyelőre az Ichimben maradástól, várhatott, míg módja lesz tovább utazni.

Tíz percz múlva jelentették Strogoffnak, hogy be van fogva a tarantászba.

— Jól van; mondá s azzal a két újságíróhoz, fordulva így szolt: Miután önök még maradnak uraim, itt az ideje, hogy bucsut vegyünk egy-mástól.

— Hogyan, Korpanoff uram. — szolt Joli-vet Aleide. — annyira siet ön, hogy egy órát sem akar itt pihenni?

— Nem uram; indulni akarok, mielőtt a postakocsi, melyet megelőztünk, szintén meg-érkeznék az állomásra.

— Talán fél, hogy az utas elvenné ön elől a lovakat?

— Nem, de kerülni akarok minden kelle-metlenséget.

Néhány szívélyes bucsusztól váltottak meg,

kölesönösen kifejezve sajnálkozásukat az elválás felett, s reményüket, hogy talán Omszkban újra fognak találkozni.

Mikor épen kezét szorították s Strogoff, hűgával együtt indulni akart a szobából, érkező kocsi zöreje hallatszék kívülről. A következő perczben nagy robajjal nyílt az ajtó s egy férfi jelent meg a küszöbön. A postakocsibeli utas volt, katonás külsejű ember, mintegy negyven év körül, magas erőteljes, széles vállú, hatalmas fejű, vastag bajszu s rőt pofaszakállu. Egyenruhát viselt, de tisztí vagy egyéb jelvény nélkül; oldalán, hosszú szíjról, görbe huszárkard lógott le, jobbáiban kurta nyelvű lovagló ostort tartott.

— Két lovat, azonnal, — szolt parancsoló hangon.

— Nincs e perczben rendelkezhető lovak, felelt a postamester, meghajta magát.
— De nekem rögtön kell.
— Lehetetlen uram.
— Miféle lovak azok, melyeket egy tarantász elébe fogva látam odakünn?

— Ezé az uréi itt, — felelt a postamester, Strogoff Mihályra mutatva.
— Fogják ki azonnal, — szolt az utas oly hangon, mely nem tűrt ellenmondást.

Strogoff Mihály egyet lépett előre.
— Azok az én lovakim, — mondá.
— Bánom is én! Nekem szükségem van rájuk. Csak gyorsan, nincs vesztetni való időm.

— Nekem sincs, — felelt Strogoff Mihály, igyekezve nyugodt maradni, de alig bírva dühével. Nadia mellette állott, nyugodt tekintettel, de titkon félve mégis a kitöréstől.

— Elég! — kiáltá az idegen. S azzal a postamesterhez fordulva folytatá: — Fogjanak ki abból a tarantászból azonnal s az én postakocsimba.

A postamester, nagy zavarban, nem tudva mit tegyen, Strogoffot várta, hogy kétségtelen jogát védelmezze. Ez azonban egy perczig tévővázott. Nem akarta elővenni a podarosnáját, mely felütést okozott volna; de a lovak átengedésével késedelmet szenvedni sem akart; legkevésbé akart pedig oly harezba eszkeskedni, mely egész küldetését kockáztathatná. A két újságíró várakozással tekintett reá, készen egyébírni, ha szükséges, segítségére lenni.

— Lovaim kocsimban maradnak, — felelt Strogoff határozottan, a nélkül megis, hogy hangját egy irkutski egyszerű kalmárénál fölebb emelne.

Az idegen erre hevesen hozzá lépett s kezét durván vállára tette, így szolt:
— Ugyan ugy-e? hát nem enged az nekem a lovaidat?

— Nem, — viszonáz Strogoff Mihály.
— Jó; azéi legyenek a ki leveri a másikat. Véd magadat, mert, istenemre, én nem kimellek.

S azzal hevesen kirántotta kardját és támadó állásba helyezkedett.

Nadia Strogoff Mihály elébe vetette magát, Jolivet és Blount urak is egy lépést tettek felé.
— Nem verekedem, — szolt Strogoff Mihály egyszerűen s karjait keresztbe fonta mellén.

— Nem verekszel?
— Nem.
— Most sem? — kiáltá az utas s abban a perczben, ostorával meglegyintette ellenfelének vállát.

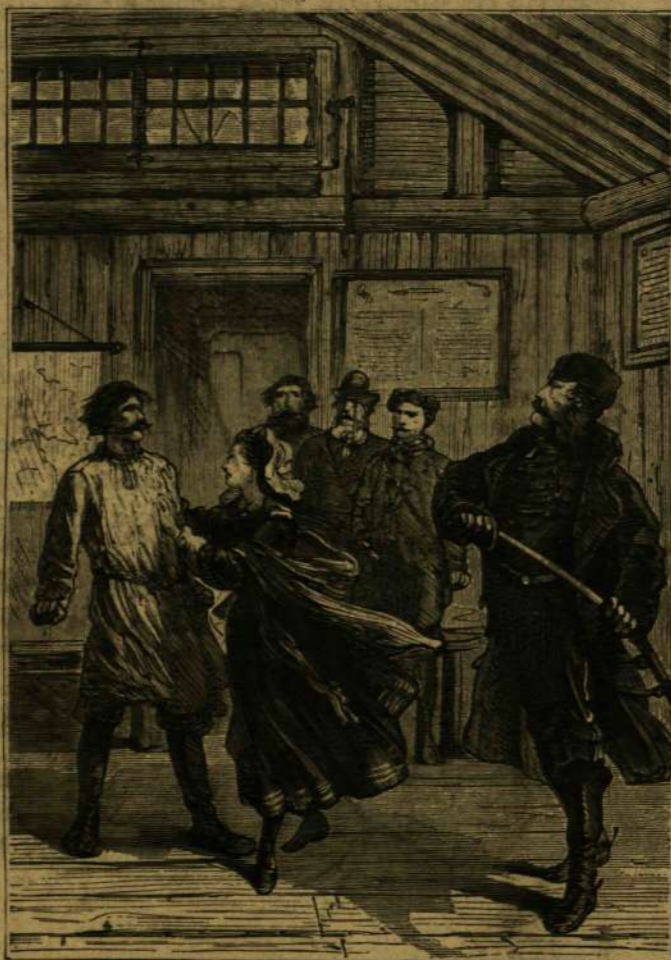
E sértésre Strogoff Mihály elsápadt irtóztatón; két karja önkénytelenül kitért, mintha szét akarná morzsolni durva megtámadóját. De

hatalmas erőfeszítéssel visszanyerte önuralmát. Verekedni, párbajt vinni... nem csak késedelem, több lehet, talán küldetésének kockáztatása. Inkább veszítsen egy pár órát... Inkább!... De elnyelni ilyen sérelmet!

— Most csak megverekszel, gyáva! — kiáltá az idegen, durvasággal tetézte a sérelmet.
— Nem! — felelt Strogoff, mozdulatlan, de farkasszemmel nézte megsértőjét.

— Lovakat, azonnal! — szolt ez, s gyorsan elhagyta a szobát. A postamester követte, vállat vonitva, s némi megvetéssel tekintve Strogoffra, hogy így elhagyta magát. A hatás, mit e jelenet a két hírlapíróra tett, nem volt felettébb kedvező Strogoffra nézve. Nem is titkolták megütözésüket. Ily erős fiatal ember hagyjon magán száradni ily sértést, a nélkül, hogy elégtételt kérjen érte! Ezt valóban nem tették volna föl arról, a ki olyan könnyen megkéselte a hegyi medvét! Azért hidegen üdvözölték s szó nélkül visszavonultak.

Egy percz mulva ostopattogás s kocsi-

STROGOFF MIHÁLY UTAZÁSA.

Kirántotta kardját és támadó állásba helyezkedett.

zörgés jelentette, hogy az erőszakos utas kirobogott a postaház udvarából, s tovább folytatta sietős útját.

Nadia maga maradt, az elfojtott dültől még reszkető Strogoff Mihályval, a szobában. A ezár futárja, mellén keresztbe font karokkal, némán ült egy székre rogyva. Szobornak lehetett volna tartani. Csakhogy halálos sápadtságát élenk pir, a fölhevültég s lelki küzdelem pirja, váltotta fel férfias arcán. Nadia nem kétkedett, hogy iszonyu súlyos okok bírhatták rá, hogy ily ember ily sérelmet elviseljen. Hozzálépett azért s gyöngyöden megszólította:

— Bátyám! kezdet!
S ujjával, csaknem anyai mozdulattal, egy súlyos könnyet törölt szét, mely az erős férfi szeméből alágördült.

(Folyt. követt.)

Egyveleg.

— A szerb hadi lobogók. A zászlók, melyek alatt a szerbek csatáznak, vörös-kék-fehér színűek, egy-egy 45 cm. széles s 65 cm. hosszú nehéz faile-

ből készült. Egyik oldalán van a paizs szent András apostol képével s kék alapon a felirással: „C. APOŠ, ANDREA“; felül e szavak: „Milan M. Obrenovics“; alól: „Knyaz szerbszki za vjeru i stačbinu“ („Szerb fejedelem, a hitért és a hazáért.“) Ez fehér betűkkel van írva barna szalagra. A másik oldalán van a szerb címer, mely egy megkoronázott hermelin köpenynek belső fehér felületén két mezőben levő fehér keresztből, s négy mezőn egymásnak szemben levő négy csihóló aczélból áll. Felül itt is a fejedelem neve olvasható, s a címeren az illető zászlójának neve. A vörös-fehér-kék zászlónál felül sárgaréz dárdába végződik, melyen a fejedelem koronás monogramja alatt egy dobon keresztbe tett két fegyver látható. A zászlók Bécsben készültek.

— Lord Derby angol külügyminisztert egy londoni levelező következőleg jellemzi: A lord a legutóbbi idő óta szinte beteges tartózkodást tanúsít nyilatkozataiban. A ki a lordot a külügyi hivatalban látja, azt még az egyes külsőségek is emlékeztetik e tartózkodásra. Semhol se látni iratot vagy okmányt, nála nem hevernek szerteszét semmiféle papírok. Derby kabinetjében nem látni még csak tintatartót vagy papírt se: a szobában csak egy tárgy van, mely a politikára emlékeztethet: a nagy térkép a falon. A lord ugyszólván zárt ajakkal beszél; mikor egy kérdésre felel, az ember alig veszi észre, hogy a száját nyitja. Kabátja be van gombolva, mintha attól tartana, hogy egy titok valamiképp ki potyog belőle. Nincs mellette egy hivatalnok se, mintha attól tartana, hogy ezek közül valaki ellentmondani talál. Egyáltalán bajos a lordhoz bejutni. Angolországban mindegyik miniszter saját házában lakik, hivatalos lakhelye nincs; ha tehát Derbyt a külügyi hivatalban keressük, rendszeren az a felelet, hogy még otthon van, még nem jött a hivatalba. Lakásán még személyes barátainak is gyakran mondják, hogy a felsőházba ment, mikor ez nem is igaz. Titkára oly néma, hogy különben nem kívánhatott volna Richelieu se, a ki egyszer azt mondta, hogy elégetné az ingét, ha ez az ő titkaiból tudna vagy elárulhatna valamit.

/. Ismét egy tengeri szörnyeteg!

A londoni „Graphic“-nak írják, hogy „Hydaspes“ gőzös Bombayből Adenig menő útjában tengeri kigyóhoz hasonló iszonyu tengeri szörnyeteggel találkozott. A szörnyeteg korán reggel vették észre, a mint a hajót kísérte, s a kapitányon kívül valamennyi utas és matróz látta azt a hajó fedélzetéről. Összebugyolt tengeri fűhöz hasonló fekete tömeg volt az, mely 20—30 láb hosszú és 10 láb széles lehetett s békához hasonló lapos, de roppant nagy feje volt, száját sűrű vörös haj vagy inkább serte vette körül s szemei ragyogó részínűek voltak. A szörny elég békésen követte a hajót, míg nem a fedélzeten lévő lármája kihozta sodrából s ekkor kiemelkedett a vízből, rémséges bögést hallatott s a főárbóc felé három hatalmas vizsugárt lövelt. Az utolsó csakugyan érte is az árbócot, úgy hogy a hajó egészen megrendült bele, mire a szörnyeteg hirtelen alá merült, de úgy, hogy egyetlen hullámgörűt sem hagyott a víz felületén. A levelező, a ki a tudósítást a „Bombay Gazette“-nek megírta, honnan a „Graphic“ e hírt átvette, azt írja, hogy e szörnyeteggel nem volt tengeri kigyó, de hogy mindnyáján látták, becsületszává mondja. Hihetőleg valami roppant nagy hydra lehetett.

— Orvosnők. Észak-Amerikában orvosnő 500 van, orvostanhallgató 200. Franciaországban eddig 6 nő nyert orvostudói oklevelet és ezek között Chenut Emma, ki a sorbonnei egyetem egyik tanári székén ül. Jelen évben 1 angol, 2 orosz nő teszi le a szigorlatokat, s tanítókul beírva 6 angol, 1 német és 7 orosz nő. A svájci egyetemeken 200 nő hallgató van. Nem lesz érdektelen megemlíteni, hogy Madras (Indiában), és Osaka (Japánban) orvosi iskolákat alapítottak nők számára.

A harezteri tudósító.

Fővárosi tárcza.

A tizenkilencedik század második felének egyik jellemző, különlegessége. „Egyike a kor azon specialitásainak, mikről ép úgy, mint a vasutról, táviradról és spectral-analízisről — nem mondhatod el vállvonító kicsinyléssel: „Schon da gewesen!“

A harezteri tudósító egészen új jelenség „a nap alatt.“ Nekem legalább nincs tudomásom róla, hogy akár Miltiades és Leonidas, akár Temisthokles és Xenophon görög altábornagyokat vagy tábornagokat valamely atheni vagy spártai lap harezteri tudósítója kísérte volna el a csataterre. Az is bizonyosnak látszik, hogy még a nagy Hannibal és Julius Caesar főhadiszállásain sem ólálkodott valamely ókori „Times“ befolyásos levelezője.

Úgy látszik egyáltalán, hogy régebben maguk a hadvezérek voltak egyuttal a harezteri tudósítók is. Xenophontól, a ki egyszerűen, sallang nélkül írta meg mesteri visszavonulásának történetét, és Caesartól, a ki klasszikus tollal örökítette meg stratégiai lángelméjének győztes hadműveleteit — egészen Moreaug hosszu sorát látod a hadvezéreknek, a kik „pro domo“ ragadták kezükbe a tollat, mely persze „harezteri tudósítás“ helyett magvas és tanulságos darab történelmet hozott létre.

Bármily élvezettel lapozgassuk is azonban a „de bello gallico“-t, nem köszönök meg, ha a szerb-török háboru eseményeiről hitelesen és részletesen csak akkor értesülünk, ha majd Csernajeff és Abdul-Kerim urak „re bene“ vagy „male gesta“ elkészítik annak történelmét. A mai, villámgyors értesülésekhez hozzászokott emberiség egy esomó fris harezteri táviratot nem adna cserébe a legkitünőbb hadtörténelmi munkáért sem, mely évekkal sántikálna a csataterre eseményei után.

Valaha az emberiséget nagyon könnyen lehetett kielégíteni. Megnyugodott, ha csak hetek mulva értesült is lakonikus hivatalos tudósításokból vagy épséggel szájról-szájra adott hírekből, egy-egy nagyszabásu fegyvertényről. Mily kevés részletességgel és mily lassan értesült Európa még csak e század elején is I. Napoleon győzelméről és veszteségeiről! Waterloo-ról, mint egykoru levelek bizonyítják, még hetek mulva sem tudtak a Duna s a Tisza között.

Most huszonnegy óra alatt befutja egy-egy hitvány előírt esetepaté hire is az egész polgárisult világot s másik huszonnegy óra alatt részletes leírásokat olvashat róla minden napilapban. S hiába törekedik többé a vesztes fel-lepezgetni és szépíteni a maga vereségét! A helyszínére küldött harezteri tudósító — ha mindjárt censura alá veszik is leveleit, mint most a szerb főhadiszállás történet — módot talál rá, lapja révén a világ tudomására juttatni a valódi tényállást.

Hadvezéreknek, kiknek okuk van lepezgetni a sikerületlen fegyvertényeket és kendőzni a szenvedett veszteség nagyságát, a harezteri tudósító nagyon kellemetlen vendég a főhadiszálláson. Mit érnek a kormány székhelyére küldött, diplomatai ravasszággal és orakulumai kétértelműséggel fogalmazott vereségsejítő hivatalos bulletinok, midőn a harezteri tudósító a maga lepezgetlen valóságában megsürgönyözött már a vesztes csata híret s a veszteség mérveit a hamarjában „külön kiadást“ rendező szerkesztőségnek?

Azon orosz tábornokok hadiszállásán, kik a kaukaszusi s a lengyelországi csataterékről minden összetévesztés után teljes győzelmet és „egy halott“ veszteséget hirdettek, nem volt harezteri tudósító. Amíthatták a ezárt, a nélkül, hogy meghazudoltatástól kellett volna tartaniok. S nagyon valószínű, hogy ha Oroszország ma indítana háborut: ezuttal is oly hermetikusan zárná el a főhadiszállásait még a saját hírlapírói előtt is, mint a krimi hadjárat idején.

Hovatovább nehezebb lesz a megvert hadvezéreknek port hientenők ámitó bulletinok alakjában a közönség szemébe. A „chlumi nagy kód“ s a „taktikai okokból“ szükségessé vált „Concentration nach rückwärts“ már 1866-ban sem vezetett félre senkit. Egyáltalán rossz jel, ha valamely főhadiszálláson félnek a harezteri tudósítóktól s ajtót mutatnak nekik. A porosz fővezénytel készséggel megengedte német, angol

és amerikai nagy lapok levelezőinek 1870—71-ben a német főhadiszálláson való tartózkodást, a nélkül, hogy kárát vallotta volna ezen udvariás előzékenységeknek.

Ellenben III. Napoleon kormányja majdnem megközelíthetlenné tette a rajnai hadsereg főhadiszállását. A francia hivatalos lap tudósítóján kívül a „quartier général“ szentélye nem fogadott be semmiféle hírlapíró, ha mindjárt világlapot képviselt is. Oly jelentékeny, s nagy olvasókörrrel bíró párisi lapok is, minők a „Siécle“, a „Temps“, az „Opinion Nationale“ s a „Liberté“, csak egyes hadosztályokhoz küldhették harezteri tudósítóikat. About Edmond, az ismeretes regényíró — a „Mariages de Paris“ hirre vergődött szerzője, — ki 1870-ben az akkor nagyon fölkapott „Soir“ számára irt vérmes chauvinismustól duzzadó harezteri leveleket, nagyon örült, hogy egy ezredes ismerőse helyet juttatott neki valamelyik dandár train-jénél.

De hát a főhadiszálláson és a harezter egyéb pontjain való időzés között végtelen különbség van. Amaz oly gőczpont, hová a harezter minden részéről szakadatlanul érkeznek tudósítások. Valahogyan az emberi organismusban minden vér a szíven át lüktet: akkép futnak ki a főhadiszállásról a hadműveletek számai s kerülnek vissza oda az azok kivételére vonatkozó hivatalos jelentések. A dolog természetében rejlik, hogy a harezteri tudósító jóval teljesebb és hitebb betekintést nyerhet a stratégiai sakk-tábla játszmájára azon a ponton, hol a fővezér s a nagy táborok tartózkodnak, mint valamely hadosztálynál, hol csak szűk keretek közé szorított perspektíva nyílik.

De ép azon kiváló jelentőségénél fogva, melylyel a főhadiszállás bír, még a sajtó iránt legelőzékenyebb fővezérek is óvakodni fog boldogboldogtalannak — ha mindjárt legitimálhatja is magát X. vagy Y. lap harezteri tudósítója gyanánt — hozzáférhetővé tenni a „quartier général“-t.

A szerkesztőségi meghatalmazás és utlevél, mikkel a francia-német hadjárat idején oly sok „Special-Correspondent“ iparkodott beburakodni a főhadiszállásra, nem nyomnak sokat a latban. Mindkettő könnyen hamisítható és bizony megfertőzhető, hogy ügyes kémek harezteri tudósítók aláreza alatt lopóznának be a főhadiszállásra. S ez eshetőségétől egészen eltekintve, az is kétségtelen, hogy a fővezérletnek érdekében áll elzárni a főhadiszállást azon csatakerülők százeitól, kiknek jellemzésére Németországban a „Schlachtenbummler“ szót találták föl.

Mindinkább divattá lesz eljáráni a harezterre, akár a színhabza s a lovardába. A nagy közep-európai vasuti hálózat fölötté megkönyviti az ily kirándulásokat. Emberek, a kiket menten megütne a guta, ha hareztele állítanák őket, távesővel fölgyervekező oly kíváncsisággal szemlélték valamely biztos magaslatról az 1870-ki hadjárat vérfürdőit, mintha ártatlan katonásként játszottak volna az élet-halálusát vívó ellenfelek hadseregei.

Sokan közülök nyomról-nyomra követték a német hadakat, majd „harezteri tudósítók“, majd könyörületlen ápolók gyanánt adva ki magukat. A sok száz német lap közül mindegyik „eredeti harezteri tudósításokat“ óhajtván föl-tálatni olvasói elé — bár a legtöbb nem győzte a költséget, melylyel külön tudósító kiküldetése jár — örömet adtak szerkesztőségi igazolványt oly embereknek, kik leveleket ígértek küldeni a harezteréről, hová saját költségrek utaztak.

E pseudo-journalisták aztán legtöbb galibát okoztak a csapatparancsnokoknak. Azt hitték, hogy a harezter aréna, hol fizetett gladiátorok viaskodnak s a nézőnek joga van igényt tartani mentől több látványosságra és kényelemre. Míg a szegény katona, a ki vérével adomezzel hazájának, forceirozott marsok után kimerülve bivouacozott szabad ég alatt, éhségét száraz kenyérről és „borsó-kolbászszal“ iparkodva úgy a hogy lecsillapítani: addig a csatakerülők kocsijuk puha ülésén westfali sonkát, hideg sültet, strassburgi pastétomot és zamatos johannesbergit fogyasztottak el, a báméskodás terhes napi munkája után. Csak olyan vas fegyverrel bíró hadsereg, mint a német, nem zúgolódott ily boszantó esetek láttára.

A valódi harezteri tudósítónak sokkal több dolga akad, semhogy ráérne álmodni a „dolce far niente“-nek. Nem elég megfogalmaznia táviratait és megírnia mindazt, a mit itt-ott iparkodik

ellesni táboriari tisztektől, csapatvezérektől s hadsegédektől, vagy a minék szemtanuja volt. Ez még csak a munka fele, s pedig a könnyebb fele. Sokkal több gondjába és fáradságába kerül mentől gyorsabban utnak indítani távsürgönyeit és levelezéseit.

Mert hát harezteren nem úgy vagyunk a sürgöny- és levélföldadással, mint otthon, a hol a vak is odatalál a táviró-hivatalhoz s a levélszekrényhez. A tábori táviró, melyet 1870-ben az előnyomuló német hadak nyomában rögtönöztek a porosz hadsereg táviró-közegei, kétségkívül rendkívül megkönnyíté a főhadiszálláson tartózkodó harezteri tudósítóknak a gyors távirást. Csakhogy kevesen voltak a választottak, kik előtt megnyílt a főhadiszállás felte őrizett tábor. A többi harezteri tudósítók nehéz verejtékcseppeket izzadtak, ha valamely ütökzött színhelyéről sürgönyt vagy levelet kellett küldeniök a szerkesztőségnek. A legközelebbi táviró-hivatal olykor mérőföldre volt mögöttük. A tábori postára gyakran fél napon át sem lehetett ráakadni. A lelkiismeretes harezteri reporternek ilyenkor föl kellett kerekednie s mérőföldnyi területeket barangolnia be, hogy sürgöny- és levélszállító alkalmatosságra találjon.

S ha csak a keresésen fordult volna meg a dolog! De ütökzött után visszaindulni azon utakon, melyeken néhány órával ezelőtt rohamoszlopokká alakultak a zászlóaljok, melyeknek kátyuiban piroslik a meggyült vér s melyeken most lassu döcögéssel haladnak a tábori körházak felé tartó ambulánc-kocsik: az borzasztó föladat a szerkesztőség békés négy fala közül kikerült harezteri tudósítóra nézve. Legörömbesebben behunyán szeméit, hogy ne lássa a hajmeresztő borzadályokat. Nem teheti. Töle mentől közvetlenebb és idegrázóbb leírásokat vár a mohó olvasó-közönség.

Olykor nagy kerülőket kell tennie útjában. Löporfüsttől megfektetett ágyú hever szétzúzott talpára omolva az ut közepén. A lecsapó gránát vagy shrapnell irtózatos dúlást vitt végebe körös-körül. Szerteszórt darabjai leütötték a tüzerek s a lovak egy részét, s az eltorzult hullák még ott fekszenek pirosló vértöcsében.

Még ez a részlet nincs fölemlíve leveleiben. Főlszakítja a borítékot s nékidőve valamely fának vagy falnak, hevenyen írónnal papírra vetett sorokban odatüzi tudósítás végre. Aztán tovább siet nyösözög sebesültek, száguldozó futárok, káromkodó szerkesztések, haldozó fülő hajolt tábori lelkészek, álomba merült marodőrök, foglyokat kísérő katonák stb. mellett.

Idővel azonban a csatater borzalmainak látványait is megsejti a harezteri tudósító. Sőt nem egy van, a kit reporteri heve belevisz a csataterbe. A nagy amerikai hadjárat alkalmával többen haltak közülök hősi halált, félíg teleirt papírlappal kezükben. Valódi journalistika „militans“!

Most a Balkán-félsziget a kalandszomjas harezteri tudósítók Mekkája. „Eredeti“ harezteri tudósításokra akadsz a nagy külföldi lapok mindenikében. A tudósítónak nyomában a harezteri rajzoló jár. A röpke toll művét kiegészíti a rajzoló ön. Ilyen alól került ki lapunk mai számának azon képe is, mely a szerb gyalogság kivonulását ábrázolja a belgrádi váról.

Csattog a fegyver, pörög a dob, dörög az ágyú: mily borzalmas dolgokat fognak még jelenlenni nekünk a Drina s a Timok mellől a harezteri tudósítók!

Borostyáni Nándor.

A ménes.

A mióta „Kisbér“ akkora dicsőséget szerzett a magyar névnek, hogy még az osztrákok is megirigyelték s követelik belőle a magok 70 perzentjét: megint beszélnék a magyar lóról, s fejtegetik tudós iratokban a magyar ló és a magyar ember közti viszonyt tüzetesen, nagy alaposággal. Felhozák, hogy már Árpád lóháton jött ide Ázsiából, ő és serege lovon harezolt, lovon hozott törvényt, lovon evett, lovon aludt s lovon vette meg ezt a szép országot. Elmondják, hogy csakugyan lehet a centaurok mesejében valami igaz, mert hát közmondásul maradt, hogy a magyar gyerek lóháton jön a világra, — no a sarkantus csizmához már több kétség fér valamivel. Aztán az meg egészen bizonyos s nem is maradt fel korunkra egyéb a pogány magyarok

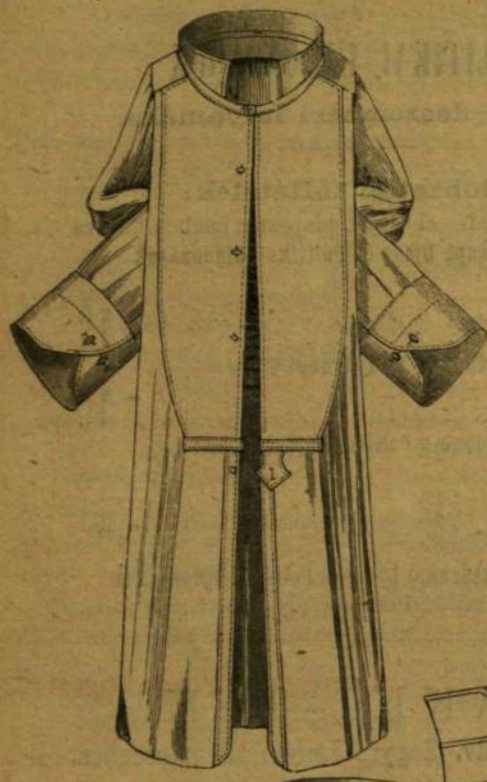

Árjegyzék-kivonat HOLLÓS J.

fehérnemű- és férfi-divatárú-raktarából

Budapest, Dorottya-utca 10. szám.

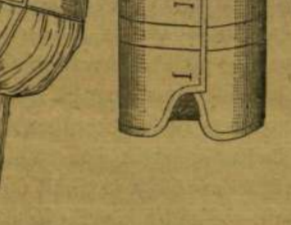
Fehér uri ingek sima mellét frt 2,50-5,00.
Fehér uri inge sima mellét, legjobb és legszebb kiállításuk frt 3,30, 4.
Fehér uri ingek sima mellét, kékzöld és gallér rajta frt 3,30, 4, 4,50.
Fehér uri ingek sima a közepén kevés redőzetű mellét frt 3,50, 4, 4,50.
Fehér uri ingek kereszt- és hosszan redőzetű varrása mellét frt 2,50, 3,0, 4, 4,50.
Fehér uri ingek sima vászonmell és vászonkézlelővel frt 4,45, 5, 5,50, 6.
Fehér uri ingek egész rumburgi v. hollandi vászonból, sima, kereszt, vagy hosszan redőzetű mellét frt 3,60, 4, 5, 5,50, 6-12.

Fehér uri ingek kézzel himszett, vagy cáro mellét, ugyisint jabottal elegans kiállításban frt 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15 25-ig.
Színes ingek cosmanosi szövettel, kékzöld és gallér rajta, frt 2,50, 3.
Színes ingek francia Creton és angol szövettel frt 3,50, 4, 4,50.
Színes Oxford- és Saphir-ingek frt 3,50, 4, 4,50.
Színes Creton - ingek, uymint minden faj színes és Oxford-ingek két külön gallérral f0 kral drágább, skálkülön kézzelvaló szintén 50 kral tőbb.
Fehér ingek a mell, kékzöld a gallér színes szövettel frt 3, 3,50.
Ingek fehér és színesben 9-15 éves fink számára frt.1.80-3-ig.

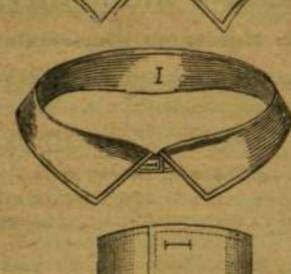
Gatyák Chiffon vagy domestic szövettel frt 1,25, 1,50, 2.
Gatyák rumburgi vagy bőrvászonból francia felmágyar és magyar szabásu sorint 2, 2,25, 2,50, 2,75, 3, 3,50-4.

Gatyák angol croiseból (lovagló szövettel) frt 3, 3,50, 4.
Gatyák 9-15 éves fink számára, legjobb minőségű, len és pamutvászonból frt 1.10 1.80.

Zsebkendők fehér vászon tuca frt 3, 3,50, 4, 4,50, 5, 5,50, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 15-ig.
Zsebkendők vászon színes szálú 6,50, 7, 7,50, 8, 9, 10.
Zsebkendők czerabattiaz 6,50, 7, 7,50, 8, 9, 10-15 forintig.
Zsebkendők francia ourlé színes szálú 12, 15, 16, 18, 20, 22-24 frtig.

Zsebkendők szőtt vagy nyomott színes szálú 7,50, 8, 8,50, 9, 10, 11, 12 frtig.
Zsebkendők színes, pamut battiasból 2,50, 3, 3,50, 4 forintig.
Zsebkendők selyem, fehér és színes, drbja 70, 90, 1,40, 1,80, ugyisint croise selyemből drbja frt 2, 2,50, 3, 3,50.

Rumburgi vászon 42/7, méteres vég (24 rőfös) frt 24, 26, 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 43, 50, 60, 70, 90, 90, 100, 130-ig.
Rumburgi vászon 1 méter, 56, cm. és 1 mtr. 75 cm (7/8) szélességű lepedőknek frt 36, 38, 40, 50, 60.
Creton vászon 75 cm (3/4) szélességű 23 mtr. 40 cm (30 rőfös) vég frt 12,0, 13,0, 4,50-27-ig.
Hollandi vászon 39 mtr (50 rőfös) 97 cm (3/4) szélességű vég frt 23, 24, 25, 26, 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 45, 50-ig.
Chiffon méterje 31, 36, 46, 52, 65, 84, kr. rőfösára 20, 30, 35, 40, 50, 60, végzsákra 29/4-al olcsóbb.
Nanking sarga és fehér, legjobb minőségű.
Grádli czerba és pamutból.
Színes cosmanosi és Creton ingzövetek méterje 4, 4,50, 60 kral, rőfösára 34, 42, 45 kral.
Színes francia és angol ingzövetek méterje frt 1, 1,20, 1,30-ig rőfösára 80 kral, frt 1, 1,10.
Cachnezendők felselyem és gyapjából drbja frt 1, 1,50 2, 2,50, 3.
Uri napernyők cotton, alpaka, gyalok, trill és selyemből frt 2, 2,25, 3, 3,50, 4, 5-12-ig.

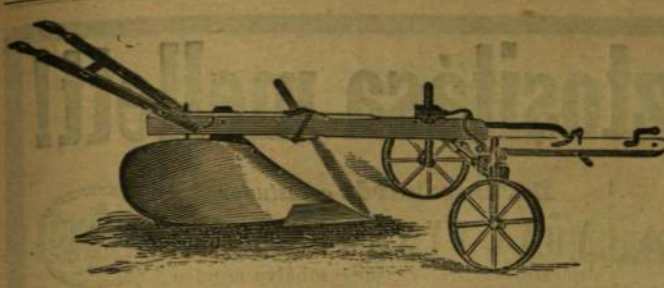
Színes angol oxford ingzövetek méreje forint 60, 70, 90, 110-ig (rőfösára 48, 52, 75, 82 kral).
Ingmell betétek schirting, szövött, varrott, hosszan redőzetű és keresztet 40, 50, 60, 70, 80, 90, 1, 1,50, Ingmell II betétek vászonból, sima, redős és kereszt mintával 90, 1, 1,30, 1,50, 1,80, 2, 2,20, 2,50, 2,80.
Ingmell betétek egészméretű vászon kézzel himszett, caro vagy jabottal 1,50, 1,75, 2, 2,50, 3, 3,50, 4, 4,50, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 16, 20-33 frtig.
Cachnezendők selyem, török és más szép színekben drbja frt 2,50, 3, 3,50, 4, 4,50, 5, 6-10-ig.
Cachnezendők selyemmel beszőtt és egész selyemből drbja 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15-ig.
Plaidok egész nagyok frt 7, 7,50, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15-24-ig.
Plaidok fink számára 5, 5,50.
Kézzel himszett, avéd, chesvet, kutyabőr, kangoron, kocsikból és lovagló, mindneműt szarvasbőr, posztó, azur, dörnyös czerba, selyem és felselyem legnagyobb választékban.
Férfiharisnyák czeraból kötött és szőtt fehér és csikos frt 7,50, 8, 9, 10, 11, 14, 15.

Harisnyák-kötők.
Gombok mindennemű, ga lér, mell és kézzelre, esont, tekősbéka, gyöngyház és arany készletekben (gar-nitürkában), a legdusabb választékban.
Feszítárcák.
Ingek flannelből, színes és fehér 3 4, 4,50 frtig ugyisint toronák és esonakda-egylett cziokra.
A-ó ingek (Unter-Leibchen) angol merino fehér- és színes drb frt 1,50, 2, 2,25, 2,50, 2,80, 3, 4.
Alsó ingek flor és fillo de cosse frt 2,50, 3, 3,50, 4.
Festék - fej-, szakáll-, fog- és köröm-kefék.
Francia és angol parfüm és szőke-fűtőlő.
Nyakkendők fők legszebb és legnagyobb választékban.
Férfiharisnyák kötött frt 5, 5,50, 6, 6,50, 7, 8.
Férfiharisnyák nyers selyemből frt 18-20 és egész selyemből frt 33, 36, 40-ig.
Férfiharisnyák francia, filhosszu és egész hosszu, francia és angol parfüm és szőke-fűtőlő.
Nyakkendők fők legszebb és legnagyobb választékban.
Férfiharisnyák kötött frt 5, 5,50, 6, 6,50, 7, 8.
Férfiharisnyák (székli) pamutból egyzöld és csikos tuca frt 3,50, 4, 4,50, 5, 6, 6,50, 7, 8, 8,50.
Nemzsharisnyák (Fiz) rövid és felhosszu.
Nadrágtörök (angol és francia).
Haveloc (Waterproof szövettel) eső- és kopények. — Uri sapkák.
Kendők fekete selyem (poil de sois).

Alsó ingek izadásgészivők 80 kr. frt 1.
Alsó ingek szász, francia, angol és honi kész-
mény 2,50, 3, 3,50, 4 frtig, és egész vastag-
utassára, 5, 6, 6,50.
Alsó ingek selyemből frt 5, 5,50, 6, 7, 8, 9, 10, 13.
Alsó ingek vékony és vastag flannelből (Gesund-
heitslanen) frt. 2,60-5,50.
Alsó ingek selyem- és gyapju Creppből.
Alsó nadrágok merino, fehér és színesben frt 1,50,
2, 2,25, 2,50, 3.
Alsó nadrágok fehér és színes flannelből frt 4-6.
Halkötők.
Mellelegítők szarvasbőröl.
Térdmelegítők.
Vadászati mellények (Jagdilet).
Férfiharisnyák (székli) pamutból egyzöld és csikos tuca frt 3,50, 4, 4,50, 5, 6, 6,50, 7, 8, 8,50.
Nemzsharisnyák (Fiz) rövid és felhosszu.
Nadrágtörök (angol és francia).
Haveloc (Waterproof szövettel) eső- és kopények. — Uri sapkák.
Kendők fekete selyem (poil de sois).

Alsó ingek izadásgészivők 80 kr. frt 1.
Alsó ingek szász, francia, angol és honi kész-
mény 2,50, 3, 3,50, 4 frtig, és egész vastag-
utassára, 5, 6, 6,50.
Alsó ingek selyemből frt 5, 5,50, 6, 7, 8, 9, 10, 13.
Alsó ingek vékony és vastag flannelből (Gesund-
heitslanen) frt. 2,60-5,50.
Alsó ingek selyem- és gyapju Creppből.
Alsó nadrágok merino, fehér és színesben frt 1,50,
2, 2,25, 2,50, 3.
Alsó nadrágok fehér és színes flannelből frt 4-6.
Halkötők.
Mellelegítők szarvasbőröl.
Térdmelegítők.
Vadászati mellények (Jagdilet).
Férfiharisnyák (székli) pamutból egyzöld és csikos tuca frt 3,50, 4, 4,50, 5, 6, 6,50, 7, 8, 8,50.
Nemzsharisnyák (Fiz) rövid és felhosszu.
Nadrágtörök (angol és francia).
Haveloc (Waterproof szövettel) eső- és kopények. — Uri sapkák.
Kendők fekete selyem (poil de sois).

És így még más sok különleges czikk, melyek ninesenek felsorolva, a legutányosabb sabott árak mellett kaphatók. — Megrendelések azonnal teljesíttetnek postautánvét, vagy a pénssözeg előre megküldése mellett. — Árucikk, melyek nem felelnének meg, 8 nap alatt kicserélhetnek, vagy az összeg megtérítettik.

GUBITZ LÁSZLÓ gazdasági gégyára
Budapest, nyul-utca 36. szám.
A t. cz. gazdaságosság ügyelmébe batorokodom ajánlani jó minőségűről ismeretes 2083 6
Gubits-féle szántó-ekézmet, melyek szilárd szerkezetük mellett könnyen kezelhetők s kevesebb vonerővel jól végeznek, ugyisint töltető és kapáló-ekéket, magtakarókat, boronákat és porhanyítókat, nemkülönben repavgyó, szeszkavagyó, és kuhorizan orsólókat.
Ugyisint: Felső- és alsó cséplőkészlet, ára 115 frt, melyek létező is alkalmazhatók járgányal együtt 265 frt, javított szerkezeti tisztító és válasszó rostákat igen jutányos árak mellett.
Tisztelettel Gubits László.

WEBER HENRIK könyvkereskedésében
Budapest, hatvani-utca 6. sz.
legujabban megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:
Harminez évi tapasztalat a vizgyógyászat terén dióhéjban,
orvosok és művelt olvasók számára
Irtá **Dr. Siklós Károly**, Pestváros v. Bórossa s a budal vizgyógyintézet megalapítója
Ajánljuk e könyvet mindazoknak kik a vizet, mint a heveny és idült betegségek elleni leghathatóbb gyógyszerert meg akarják ismereti, s azon szülőknek képességet kívánnak szerzeni arra nézve, hogy sürgős esetben orvos hiánya — vagy távollétében gyermekeik baján segíthessenek. Ára en csinosan kiállított műnek csak — 60 kr. Posta-utalvánnyal beküldött, — 65 kr-ét és máret bérmentesen küldjük.
2020

Mezőgazdasági gépek
leszállított áron.
Mozgonyok, gőz-cséplő-, arató- és szeszkavagyó-gépek, emelő-csigák, központi szivattyúk stb.
Reading Iron Works Ld.
Ügynökségi iroda: Thonet-udvarban,
Mária-Valeria-utca, Budapest.

A FRANKLIN-TÁRSULAT
magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4. szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

**MAGYAR
SZENT ERZSÉBET ÉLETE.**
Irtá
Dr. TOLDY LÁSZLÓ.
Képekkel illusztrálva.
Ára füzve 80 kr. — Diszkiadásban kötve 5 forint.

A MAGYAROK TÖRTÉNETE
rövid előadásban.
Irtá
HORVÁTH MIHÁLY.
Ötödik javított kiadás.
Nagy 8-rét. — Ára füzve 3 frt. Vászonzba kötve 4 frt.

1793,
vagy
A POLGÁRI HÁBORU.
Regény. Irtá **HUGO VIKTOR.**
Jogositott magyar kiadás.
Fordították **ÁLDOR IMRE** és **GYÖRGY ALADÁR.**
Három kötet.
A teljes mű ára 5 forint.

12
évi siker minden kétség fölé helyezé, miszerint **Theodo tanár**
SZAKÁLL-HAGYMAJA
a legfőbb és leghatósabb szer, a szép szakállnövelés előírva.
Számítalanak, a legmagasabb Állam térták közt is, szép szakállunkat csupán ezen szernek köszönhetik.
Ezen szer a szakáll növelését hibetlen gyorsasággal elősegíti úgy hogy 16 éves fiatal emberek is, a legrövidebb idő alatt teljes és erős szakállt nyertek általa, a melyet a bizonyítványok esrei bizonyítanak.
Miatán számos semmirevaló hamisítás ugyanazon név alatt Áruba bocsátatik, jó lesz arra ügyelni, hogy minden csomag a felrakládnak itten lenyomott pecsétjével legyen ellátva. Ára egy csomagnak 2 ft. 10 kr. postal küldéssel 10 kral tőbb.
Sáczaróczk, 1875. febr. 25.
Firat József, gyógyszerész urak, Pragaban.
Szives köszönetemet a szakáll-hagymáért; az igen hatásonak bizonyult be, és én mindenkinek a legjobban ajánlhatom.
Hirt Károly J., a. k. építési vállalkosó.
Válód minőségben kapható: Budapestben Török József gyógyszerésznél, király-utca 4. sz. Pozsonyban: Pastyory Bódog gyógyszerésznél, Mihálykapunál.

Festőknek.
Egy már régóta fennálló tökéletesen és jól felszerelt képfestőüzlet Vácson, beállított haláleset miatt, kedvező feltételek mellett szabad kézből eladandó.
Az igen jó fekvésű hely és az üzlet jó hírneve valamint azon körülmény, hogy Vácson jelenleg csak ez egy festőüzlet létezik, a legszebb fövedelmet biztosítja.
Bővebben értekezhetni **Mészner Ede** urral Vácson vagy Mészner Sándor urral, északkeleti vasut ház, Buda-
pesten. 9124

TEREPTAN
és
TEREPRAJZTAN
90 mintalap, 1 tábla és 67 a szövegbe nyomott ábrával.
A magyar kir. honvédelmi miniszter 6 nagyméltósága által a honvédségi Ludovika akadémia számára elfogadott tankönyv.
Kiváló tekintettel a tanodai valamint a magántanulmányozási czelokra.
Irtá
ZSOLDOS FERENCZ
m. k. honvédszázados és szaktanárn a Ludovika-akadémián.
A mű ára füzve mintalapfuzettel együtt 4 forint o. é.

IFJUSÁGI IRATOK.
Angol remekírók műveiből.
Szerkeszti
VACHOTT SÁNDORNÉ.
Ára füzve 1 frt 40 kr.

Ifj. Fromont és id. Risler.
Regény a párisi életből.
Irtá
DAUDET ALFONS
A francia akadémia által jutalmazott pályamű.
Franciaiból fordította
NAGY ISTVÁN.
Ára füzve 2 frt.

Dr. LENGIL FR. NYIR-BALZSAMA.

Már magában a növényi nedv, mely a nyírből, ha annak töréséből fűnk, kifolyik, ember-emléket óta mint a legkínosabb sepió-szer ismeretes; ha még e nedv a földalatti áramlás szerint vegyi úton balzsammá készítetik, majdnem csodás hatással működik.

Varrott vászonlábtyúk

Szövött izzadságot felvevő lábtyúk fehér vagy nyerszínben 12 pár 1.40.

Egészségi Duxi-ingek

Legbiztosabb és legkellemebb viselés a testre nézve, különösen megbűlés ellen a hidegebb éghajlat alatt megv. Ingek megnöttek számára újjakat két nagyságban 90 kr. és 1 fr. árú, csupán a rövid szővő és fehérnemű kereskedésben kaphatók.

Fekete Bernát

Magyarország első rendű műkereskedése az olajsínnyomatú képek raktára. Ajánl beszerzés végett, aczélművészenek, fényképeket, szobrokat, továbbá Európa leg híresebb festőinek eredeti után.

A valódiság biztosítása mellett!

Dr. Suin de Boutemard FOG-PASTAJA, 1 és 1/2 csomagokban, ára 70 és 35 kr.

Dr. Béringuier KORONA - SZESZE, (vagy a kölni viz quintessenciája), 1 üveges ára 1 frt 25 kr. és 75 kr.

Dr. Béringuier NÖVÉNYGYÖK-OLAJA, megpróbálva mint megbízható és olcsó szepítő-szer a haj- és szakáll fenntartása, erősítése és szépítése s az oly alkalmatlan fejkörpa- és bőrmoh-képződés megakadályozására. Egy üveg 1 forint.

Dr. Hartung növény-hajkenőcse, éllesztő és tápláló nedvek és növény-alkatrészekből a haj-növényt újraélesztése és föllevenítésére, á 85 kr.

Dr. Hartung Chinahéj-olaja, a legjobb chinahéjnak balsamos olajjakkal főzéséből, a hajfenntartása és szépítésére; á 85 kr.

Dr. Borchardt orvostudor NÖVÉNYSZAPPANA, a borszín szépítésére, megpróbálva minden bőrszenny ellen, valamint különösen sikeres mindennemű furdónél. Eredeti csomagokban á 42 kr.

Dr. Béringuier növényi hajfestő-szere, (tokban, kefésekével és csészével, teljes készület, ára 5 forint.)

Dr. Lindes tanár NÖVÉNYI RUDAS-HAJKENŐCSE, fokozza a haj fényét és ruganyosságát s egyúttal a hajszálardantartására is alkalmas; egy eredeti darabnak ára 50 kr.

Balsamos olajbogyó-szappan, mint enyhe, hatályos naponkinti mosdó-szer, még a legyöngédebb bőrű hölgyek és gyermekeknek is a legjobban ajánlható. Egy eredeti csomagnak ára 35 kr.

LEDER TESTV. (J. rendű gyógysereszek Berlinben) balsamos földimogyoró-olajsappannak, igen enyhe, sepiítő és frissítő mosdó-szer, különösen gyöngéd bőrszínű hölgyek és gyermekek számára, továbbá sárga, durva, főserepedezett bőri egyéneknek. 1 drb 25 kr., 4 dbt magában foglaló csomag 80 kr.

- Alsó-Kubin: Schlesinger Simon. Arad: Elias Armin, Goldstein H. Baja: Klemancz és Babocs. Balassa-Gyarmath: Havas Gyula, gyógyszer. Berettyó-Ujfalu: Vas Jenő. Breznóbánya: Zúrnáláb G. örökösai gyógyszer. Csáktornya: Káráz A. Czernovitz: Schürch J. gyógyszerész, Göllchowski J. Debrecen: Csanak J., Geréb F., Berghofer Istv. dr. Roth-schneck E. gyógyszer. Eger: Piller József. Eszék: Dienes J. K. gyógyszer. Farszt: Hirsch David. F. István: Nádler Pál. Gölner: Fischer K. E. Gyöngyös: Vozáry T. gyógyszer. Gy.-Szt.-Miklós: Fröhlich E., Oláh F. Győr: Némethy P. Gyula: Ortel Istv. gyógyszer. H. Bősörmény: Lányi M. Iglo: Balta János. Ipolyág: Winter Sándor. Kaloosa: Horváth A. gyógyszer. Kaposvár: Kohn Jakab. Kassa: Eschwig és fia, Quirfeld, Münster Gyula, Strauss D. Megy G. A., Waudraschek K. gyógyszer. Keszemét: Molnár János gysz. Kismárk: Scherfel Kornél gysz. Kónárton: Belloni A. Léva: Bolemann E. gyógyszer. Lippa: Csorján Sándor. Liptó-Szt.-Miklós: Balló Lajos. Liptó-Bradec: Lányi A. gysz. Losoncz: Pichla Lajos gysz. Lőcs: Klein Sándor. Lubló: Olasz J. Lugo: Schiesler Ant. fia. Nagy-Fehertemplom: Feigl F. Nagy-Bradisch: Grigar F. Magyar-Ovár: Czéh S. Mako: Nagy Adolf, gyógyszer. Marzaff: Iszl Sándor. M. Váshely: Pogarasy J. Mező-Kövesd: Klein J. Miskolc: Pastiner F., Mahr F. a fekete kutyá-hoz. Munkács: Horvitz S. Nadvorna: Driambowski gysz. Nagy-Bányás: Harcsák József. Nagy-Becskerek: Illievich T. Nagy-Kálló: Mandl Salomon. Nagy-Kanizsa: Rosenfeld Ad., Bachrach J. H. Nagy-Károly: Schöberl K. Nagy-Mihály: Albrecht Ede. Nagy-Röze: Nandrássy M. Nagy-Szeben: Albrecht A. és Stengel Sam. Nagy-Szombat: Heuffel K. F. N.-Váradi: Janky J., Perlitz L. Német-Bogán: Perler Ad. Nyíregyháza: Pavlovitz Em. Hauff I. Lajos. Nyitra: Kovács J. gyógyszer. Oroszlána: Medveczki, gysz. Pancsova: Subbotits S. A. Pápa: Bernmüller József. Pécs: Zsolnay E. és V., Zach K. Jach ar testv., Kovács gysz. Pozsony: Henrici F. gyógyszer. Keszler J. gyógyszer., Gro-zimann A. F. Fischer János utadai. Putnok: Fekete F. gyógyszer. Rima-Szombat: Simko F. Rozsnyó: Feymann A. Rozsnyó: Hammerschmid J. gyógyszer. Sassin: Mike A. gyógyszer. Segesvár: Mischbacher és fia. Selmec: Dink J. E. Sepső-Szt. György: Benkó és Cutak. Siklós: Holmik özv. gyógyszer. Sopron: Mezey A. gyógyszer. Reckert D. gyógyszer. Szabadka: Farkas J. Szamos-Ujvár: Placintz D. gy. Szarvas: Réthy V. Szaszahebes: Weiszörtel özv. és Bumann, Reinhardt J. K. gysz. Szathmár: Jákó M., Héder S. Szeged: Bauer József Mező Gy. Barcsay Károly gyógyszer. Sz.-Udvarhely: Kanutz A. gysz. Székeshérvár: Karl József, Braun J. gyógyszer., Pinkas Zs. Szepes-Szombat: Hensch E. Szepes-Várallya: Stieler Nánd. Szilagy: Tyrnauer György. Szonozslo: Sik László. Szinyér-Váralja: Weisz M. Temesvár: Jahner K. M. gysz. Emmer E., Pecher J. K. gysz., Fytkis J. Pap J. gyógyszer. Tereoson: Gross Zsigm. Uj-Bese: Weijacha József. Uj-Vittek: Stefanovitz L. Koda D., Puchs Ignác és fia. Vág-Ujhely: Keller Emil. Váranno: Gaal A. gyógyszer. Veszprém: Fuchs J., Moldoványi A. gyógyszer. Veszprém: Guthardt fia. Zenta: Wuits testvérek. Zombor: Popics J., Falcione Gusztáv. Zolyom: Stech Lajos, gyógyszer.

Óvás! Újabb időben ismét — névszerint dr. Borchardt illatos növény-szappanja és dr. Suin de Boutemard fogpasztaijából — külsőleg családiaság hasonló, értéktelen hamisítványok tűnnek föl; az ilyen csalásoktól óvjuk ezikeink fogyasztóit egyrészt, hogy magukat kártól megóvhassák, másrészt pedig 25 év óta a legjobb hitelnek örvendő készítményeink jó hírnevének érdekében, s kérjük bevásárlásnál pontosan ismeretes eredeti csomagolási módunkra ügyelni.

Raymond és Társa, Budapest, üllői út 1. szám.

Világhírű gőzgép és gőz-csőplógepeiken kívül — ünnetivel és anélkül — legolcsóbb árak mellett ajánlják kézi sepió-gépeiket, lőjárgányokat, szóró és szelelő rostákat, kaszálló és arató gépeket, lógereblyéket stb. Egy egy lovas sepió-gép ára járgányal 270 forint. — Egy két lovas sepió-gép ára járgányal 480 forint. A két lovas gép és járgány kerekeken van és szalmavággal és rostával ellátva.

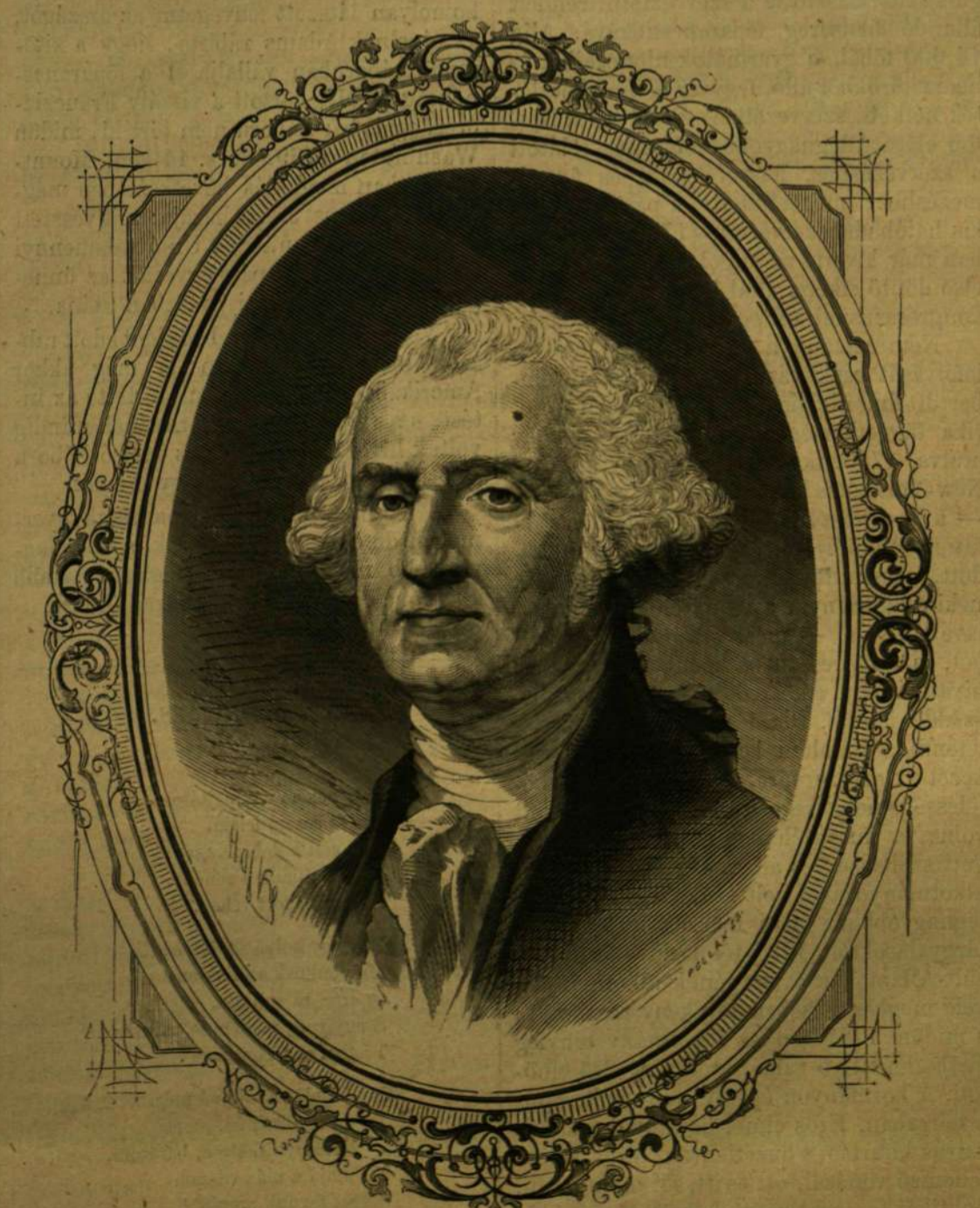

VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együttl: / egéne évre ... 12 frt / egéne évre ... 8 frt / egéne évre ... 6 frt / egéne évre ... 4 frt / egéne évre ... 3 frt. Budapest, július 16. XXIII. évfolyam.

WASHINGTON GYÖRGY. (1732—1799.)

ÁLLAMISÁGUNK ezredéves fordulójának csaknem a küszöbén, tisztelettel s csaknem irigységgel nézünk mégis túl a tengeren egy nagy, hatalmas, szabad állam lételeének első századéves fordulójára. Európa beteg testéből kiválva, küzdelmektől s nyomoraitól menekülve, távol ezek balbefolyásaitól, emelkedett és izmosodott az északamerikai Egyesült-Államok szövetsége, mely száz évvel ezelőtt 1776 jul. 4-kén mondotta ki függetlenségét, s még azután hat évig tartó küzdelemmel vívta ki azt teljesen. S a száz év, mely függetlenségi nyilatkozata óta eltelt, egyre nagyobbak, hatalmasabbak és egységesebbnek látta azt az államot, mely Európa minden országai és nemzetei fiából szaporodott folyvást, de a kik eredetök, emlékeik, nyelvök különféleségével mind beleolvadtak abba a nagy nemzetbe, mely nekik munkájok után jöllétet, biztosságot és szabadságot adott. A munka és a szabadság tette nagygyá Amerikát s állását szilárdabbá egy század évi állami lét után, mint Európa ezredéves birodalmi s állami. Pedig látott harcokat és küzdelmeket ő is; s csak az imént, szemünk előtt, a lét élethalál harcát kelle küzdenie, saját felei közt folyt belháboruban, mikor az északi és a déli tartományok a rabszolgáltatás kérdése fölött emésztő háborút folytattak egymás közt. E háboruban is a szabadság és az emberiség elve győzött, s ez a győzelem biztosította az Egyesült-Államok fennállását és virágzását, az első század év végén, új századokra, talán az idők végeig.

György az, hasonlítás és vetélytárs nélkül a legnagyobb, a legszeplőtlenebb név a világtörténetben; a kivel egybehasonlítani a világ legnagyobbainak is tisztelet. Washington nem született sem hadvezérnek, sem kormányzóknak, nem látszott meglenni benne sem a dicsvágy, mely nagy tettekre ösztönöz, sem azon rendkívüli tehetségek, melyek a sikert biztosítják; egyszerű ültetvényes volt, s eszébe sem jutott vezéri szerepet keresni; nem is saját ösztöne vagy választása vezette őt arra, hogy ilyenül szerepeljen, a viszonyok tették azzá, a mi lett, s kötelességérzete vállaltatta el vele azt a szerepet, melyre őt hazájának parancsszava, nemzetének bizalma hívta el. Mert ő egyszerű polgár-

WASHINGTON GYÖRGY.

Vörös Eszter. AZ ÜGYES SZAKÁCSNÓ. Ára félre 40 kr.